

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

นางสาวเสาวภา สวัสดิ์มงคล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**Operational Participation by Community Enterprise Members
in Mueang District of Lamphun Province**

Miss Saowapa Sawatdimongkon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements for
the Degree of Master of Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

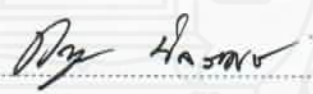
2011

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง
จังหวัดลำพูน
ชื่อและนามสกุล นางสาวเสาวภา สวัสดิ์มงคล
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง

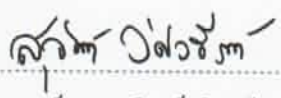

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์วิชา อธิปอนันต์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิรานนท์)

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลย์ นิลวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ในทุกขั้นตอนด้วยความเอาใจใส่ ปลุกฝังให้ผู้วิจัยรักการวิจัย นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ตลอดจนอาจารย์ในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ทุกท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์วิทยา อธิปอนันต์ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายนิโรจน์ แทนงาม เกษตรอำเภอเมืองลำพูน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกท่านในสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน ตลอดจนคณะกรรมการและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมืองลำพูน ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และให้คำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนกำลังใจอย่างดี จากเพื่อนๆ นักศึกษาที่ศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รุ่นที่ 11 และในสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน รวมทั้งกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เสาวภา สวัสดิ์มงคล

มิถุนายน 2555

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ผู้วิจัย นางสาวเสาวภา สวัสดิ์มงคล **รหัสนักศึกษา** 2539001145
ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในระดับดีและระดับปานกลางในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 129 กลุ่ม จำนวน 1,945 คน และระดับปานกลาง จำนวน 89 กลุ่ม จำนวน 1,093 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 147 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบง่าย เป็นระดับดี จำนวน 94 คน และระดับปานกลาง จำนวน 53 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี มีอายุเฉลี่ย 45.78 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 4.13 ปี ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางสังคม ประกอบการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ส่วนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีอายุเฉลี่ย 48.21 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 4.40 ปี มีตำแหน่งทางสังคม ประกอบการเกษตรเป็นอาชีพหลัก (2) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดีและระดับปานกลางมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน ผลประโยชน์ และการประเมินผล ในระดับมากและระดับน้อยตามลำดับ (3) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดีและระดับปานกลางมีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับปานกลางและระดับมากตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะให้ส่วนราชการเน้นความสำคัญ of เครื่องมือและการประเมินศักยภาพของกลุ่ม จัดการอบรมให้ความรู้และการศึกษาดูงานแก่สมาชิก รวมทั้งประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้กว้างขวางขึ้น

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม สมาชิกวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน

Thesis title: Operational Participation by Community Enterprise Members in Mueang District of Lamphun Province

Researcher: Miss Saowapa Sawatdimongkon; **ID:** 2539001145;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Pornchulee Nilvises, Associate Professor;

(2) Dr. Jinda Klibthong, Associate Professor, **Academic year:** 2011

Abstract

The purposes of this research were to study (1) socio-economic factors (2) operational participation (3) problems and suggestion for the operational participation by community enterprise members in Mueang District of Lamphun Province whose potentials have been evaluated at high and medium level.

Population for this study comprised 129 high-potentials groups numbering 1,945 persons, 89 medium-potentials groups numbering 1,093 persons and sample groups numbering 147 persons by simple random sampling. High level numbered 94 persons and medium level numbered 53 persons. Data collection instrument was an interview form. The statistical methodology employed were frequency, minimum value, maximum value and standard deviation.

The following were research findings. (1) The average age of community enterprise members whose potentials have been rated at high level was 45.78 years. Their main occupation was farmer. Most of them completed primary education. Their average membership period was 4.13 years and holding social positions. The average age of community enterprise members whose potentials have been rated at medium level was 48.21 years. They completed primary education with the average membership period was 4.40 years and holding social position. Their main occupation was farmer. (2) Both community enterprise members of high and medium potentials showed their operational participation in 4 aspects namely planning, operation, benefit and evaluation at high and low level respectively. (3) The community enterprise members of high and medium potentials reflected their problems in operational participation at medium and high level respectively. They suggested the public sector to emphasis upon the significance of network, group evaluation, organizing study visits and workshop trainings to provide members with useful knowledge as well as publicize information throughout the area.

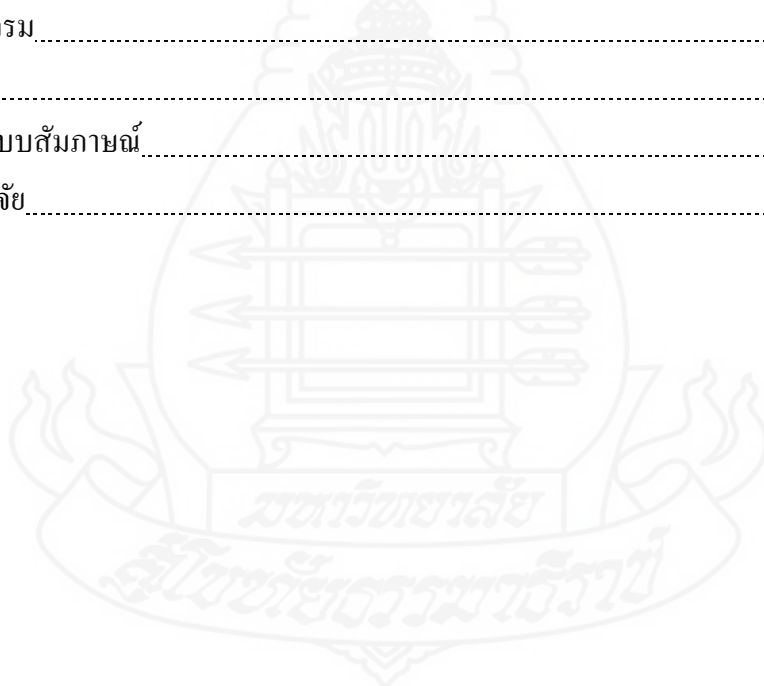
Keywords: Participation, Community Enterprise Members, Lamphun Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน	11
บริบทอำเภอเมืองลำพูน และจังหวัดลำพูน	25
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
ตอนที่ 1 ปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	36
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	51
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	63
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
สรุปการวิจัย.....	86
อภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	100
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก	107
แบบสัมภาษณ์.....	108
ประวัติผู้วิจัย	120

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 4.1	เพศและอายุของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพ ระดับดีและระดับปานกลาง.....	37
ตารางที่ 4.2	ระดับการศึกษาของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี และระดับปานกลาง.....	38
ตารางที่ 4.3	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน ศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง.....	39
ตารางที่ 4.4	ระยะเวลาการเป็นสมาชิกและประเภทกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นสมาชิกของ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและ ระดับปานกลาง.....	40
ตารางที่ 4.5	สถานภาพภายในกลุ่มของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพ ระดับดีและระดับปานกลาง.....	41
ตารางที่ 4.6	ตำแหน่งทางสังคมที่เป็นหรือเคยเป็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการ ประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง.....	42
ตารางที่ 4.7	การได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐของสมาชิกวิสาหกิจ ชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง.....	43
ตารางที่ 4.8	การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ การประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง.....	44
ตารางที่ 4.9	อาชีพหลักและอาชีพรองของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพ ระดับดีและระดับปานกลาง.....	45
ตารางที่ 4.10	รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ การประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง.....	46
ตารางที่ 4.11	รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ การประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง.....	47
ตารางที่ 4.12	รายจ่ายของครัวเรือนและสภาพการเป็นหนี้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ การประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง.....	48

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.13	จำนวนแรงงานในครัวเรือน ขนาดพื้นที่การเกษตร และราคาผลผลิตที่ได้รับ ในปีที่ผ่านมาของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี และระดับปานกลาง	50
ตารางที่ 4.14	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการ ประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการวางแผน	52
ตารางที่ 4.15	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ การประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการดำเนินงาน	53
ตารางที่ 4.16	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ การประเมินศักยภาพระดับดี ด้านผลประโยชน์	54
ตารางที่ 4.17	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ การประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการประเมินผล	55
ตารางที่ 4.18	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการ ประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการวางแผน	56
ตารางที่ 4.19	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการ ประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการดำเนินงาน	57
ตารางที่ 4.20	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการ ประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านผลประโยชน์	58
ตารางที่ 4.21	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการ ประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการประเมินผล	59
ตารางที่ 4.22	เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง ในภาพรวม	60
ตารางที่ 4.23	เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง จำแนกรายประเด็นย่อย	61

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.24	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการวางแผน.....	64
ตารางที่ 4.25	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการดำเนินงาน.....	66
ตารางที่ 4.26	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ด้านผลประโยชน์.....	69
ตารางที่ 4.27	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการประเมินผล.....	70
ตารางที่ 4.28	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการวางแผน.....	72
ตารางที่ 4.29	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการดำเนินงาน.....	74
ตารางที่ 4.30	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านผลประโยชน์.....	77
ตารางที่ 4.31	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการประเมินผล.....	78
ตารางที่ 4.32	เปรียบเทียบระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง ในภาพรวม.....	79
ตารางที่ 4.33	เปรียบเทียบระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง จำแนกรายประเด็นย่อย.....	81

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	หน้า 4
------------------------------------	--------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตการประกอบกิจการภายในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันน้อยมาก ต่างคนต่างทำ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านการตลาดที่มีการแข่งขันกันอย่างสูง ทำให้เกิดปัญหาภายในชุมชน ชุมชนขาดภูมิคุ้มกัน การพึ่งพาตนเองการพัฒนาส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีน้อยสถานการณ์ภายในชุมชนทำให้ประชากรเดินทางไปหางานที่อื่น หรือเปลี่ยนงานจากภาคการเกษตรไปเป็นภาคอุตสาหกรรม

แม้ในระยะต่อมามีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อรวมกันซื้อปัจจัยการผลิต จำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ มีการให้กู้ยืมเงินหรือสินเชื่อ และกิจกรรมอื่นๆ แต่อาจไม่เข้มแข็งมากนัก ประกอบกับยังไม่มีกฎหมายรองรับการส่งเสริมและพัฒนากิจการที่มีการบริหารจัดการธุรกิจขนาดเล็กในท้องถิ่นชุมชน รัฐบาลจึงกำหนดให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติแล้วสามารถขอรับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งคณะกรรมการฯ จะต้องจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้ และสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน การร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชน และสภาพท้องถิ่นนั้นๆ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับขบวนการผลิต การบริหารจัดการธุรกิจทุกด้าน ทั้งในด้านการบริหารงานบุคคล การบัญชี การจัดหาทุน หรือการตลาด เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชน มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้ความรู้ และให้การสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาธุรกิจให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีความสมดุล ทันต่อสถานการณ์ตามความต้องการของตลาด เพื่อขยายธุรกิจวิสาหกิจของชุมชนให้มีความมั่นคงและยั่งยืน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและความผาสุกของชุมชนทั้งด้านการพัฒนาความสามารถในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนยังผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตรวมไปถึง

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป (สำนัก
เลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2548: 2 - 3)

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เล็งเห็นความสำคัญของวิสาหกิจ
ชุมชน โดยมีนโยบายให้ทุกจังหวัดส่งเสริมเกษตรกรและครอบครัวให้มีการรวมตัวเป็นกลุ่ม
เกษตรกร เพื่อเป็นแหล่งรับการถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านการเกษตรและเคหกิจเกษตรให้แก่สมาชิก
ดำเนินการในเชิงเศรษฐกิจพอเพียงจนถึงวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาคน คุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจ
ของครอบครัว และพัฒนาตนเองให้มีความมั่นคงในอาชีพ มีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
สามารถพึ่งตนเองได้ (สำนักเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2548: 2)

จังหวัดลำพูนมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้นเริ่มตั้งแต่ปี 2548
- 2554 ข้อมูล ณ วันที่ 11 กันยายน 2554 มีจำนวน 1,334 กลุ่ม โดยอำเภอเมืองลำพูนมีการจัดตั้ง
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 326 กลุ่ม เป็นกลุ่มที่ได้รับการประเมินศักยภาพจากกรมส่งเสริมการเกษตร
เมื่อปี พ.ศ. 2554 ในระดับดี จำนวน 129 กลุ่ม ในระดับปานกลาง จำนวน 89 กลุ่ม และในระดับ
ต้องปรับปรุง จำนวน 80 กลุ่ม (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน 2554: 1-2) ส่วนที่เหลือ 28 กลุ่ม
ไม่ได้รับการประเมิน โดยเกณฑ์ที่ใช้ประกอบด้วย การประเมินกระบวนการ (ทิศทางวิสาหกิจ
ชุมชน การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารการตลาด การจัดการความรู้และ
ข้อมูลข่าวสาร การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ) และการ
ประเมินผลลัพธ์ (ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน) โดยสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเป็นผู้
ประเมินศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มที่มีการประเมินศักยภาพในระดับดีและปานกลางมี
การดำเนินกิจกรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครอบครัวมาก ผลงานค่อนข้าง
เด่น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกในการทำงาน การดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนที่ประสบความสำเร็จนั้นมีปัจจัยสนับสนุนมากมาย ซึ่งการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นปัจจัย
หนึ่งที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองลำพูน ว่ามีลักษณะการมีส่วนร่วมเป็น
อย่างไร ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการ
ประเมินผล รวมถึงปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยศึกษาสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดีและระดับปานกลาง ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะทำให้
สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น อันจะเป็นการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตนเองให้ประสบ
ความสำเร็จและยั่งยืนต่อไป นอกจากนั้นยังจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องใน

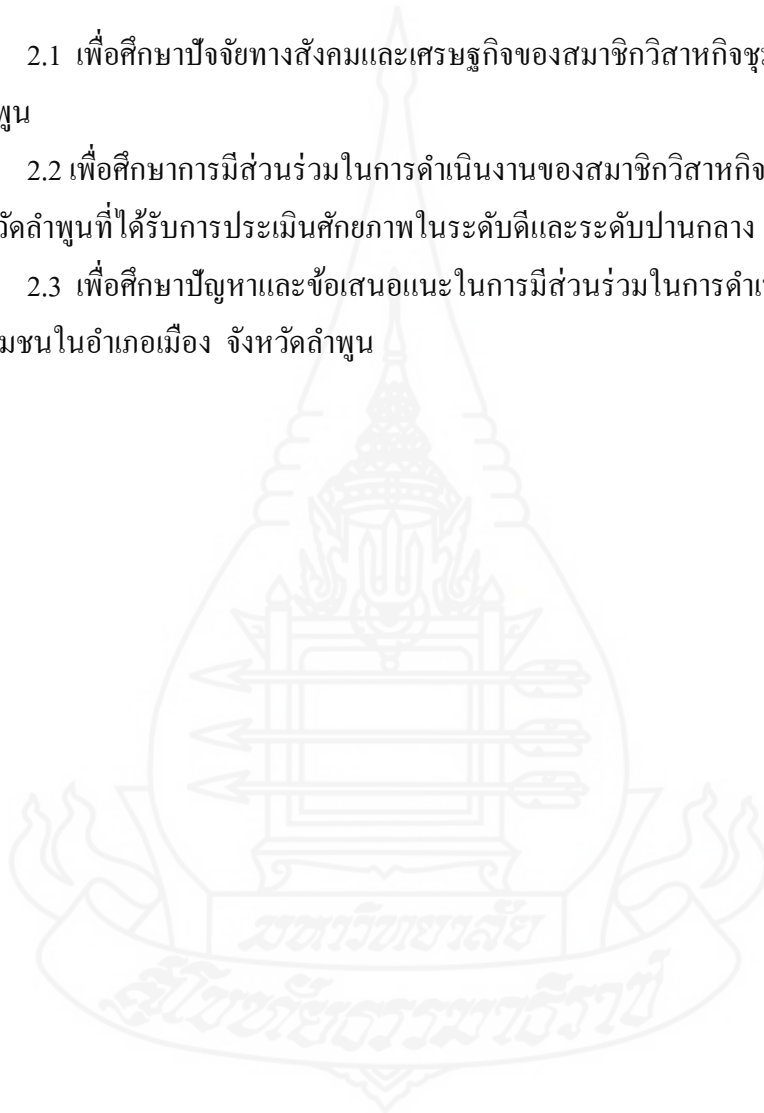
การเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งข้อเสนอแนะการวิจัยจะเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงในการวิจัยครั้งต่อไปด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดีและระดับปานกลาง

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วย ประธาน คณะกรรมการ และสมาชิกที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดี จำนวน 129 กลุ่ม จำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 1,945 คน และในระดับปานกลาง จำนวน 89 กลุ่ม จำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 1,093 คน (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน 2554: 1 - 2)

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกเข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็น การวางแผนกิจกรรม การดำเนินงานกลุ่ม การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล

5.2 วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กลุ่มที่เกิดจากการทำกิจกรรมของชุมชน โดยชุมชนและคนในชุมชนเป็นเจ้าของกิจกรรมการผลิตสินค้า การให้บริการและกิจการอื่นๆ เพื่อสร้างรายได้ และพึ่งพาตนเองในชุมชนและระหว่างชุมชน โดยการนำทุนทางสังคมของชุมชนที่มีอยู่มาใช้ในกิจกรรม ได้แก่ ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรท้องถิ่น ประกอบกับการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชน โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร

5.3 การประเมินวิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบระดับความเข้มแข็งและผลลัพธ์ของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เพื่อสามารถวางแผนพัฒนาได้ตามความพร้อมของแต่ละวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน วิธีการประเมินวิสาหกิจชุมชนกระทำโดยการประเมินตนเอง กระบวนการกลุ่มหรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม

5.4 สมาชิก หมายถึง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

5.5 รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตร หมายถึง รายได้รวมของครัวเรือนที่เกิดจากการทำนาปี – นาปรัง ทำสวนลำไย ปลูกพืชผัก การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรทั้งลำไย

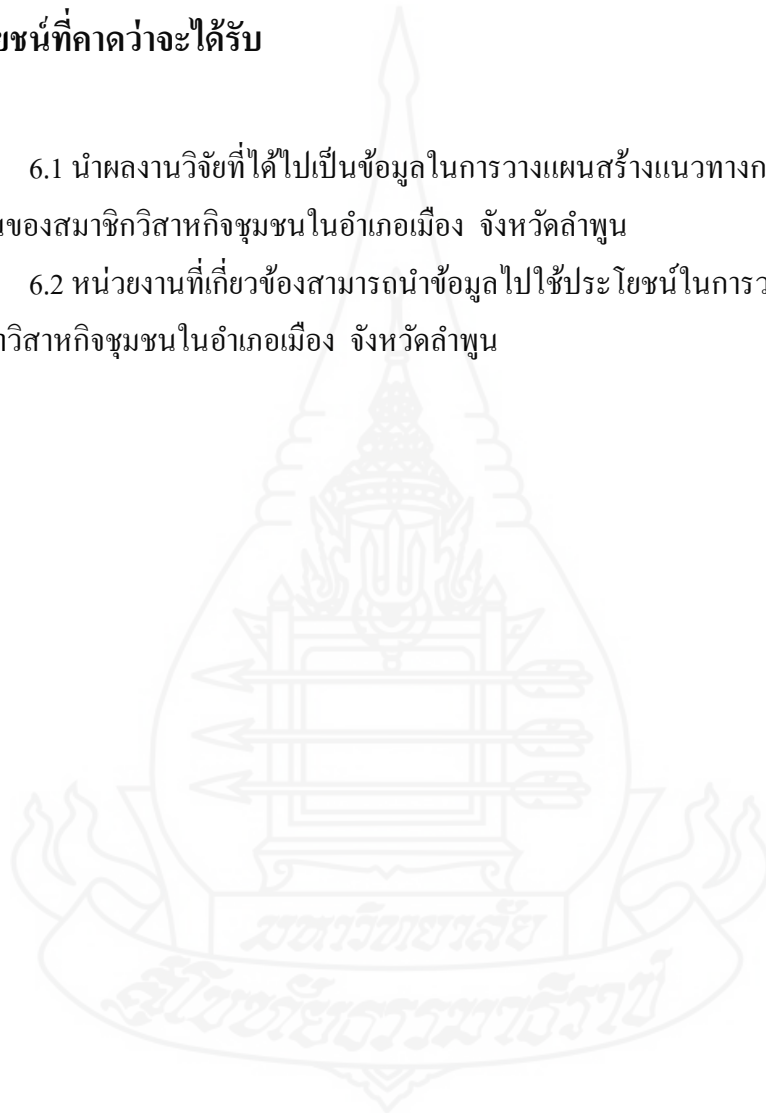
อบแห้งทั้งเปลือกและลำไยอบแห้งเนื้อสีทอง การประดิษฐ์จากไม้ การผลิตปัจจัยการผลิต การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น

5.6 รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร หมายถึง รายได้รวมของครัวเรือนที่เกิดจากรายได้ที่หามาเอง เช่น ค่าขาย การให้เช่า การรับจ้างทั่วไป เงินเดือนประจำ เป็นต้น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นำผลงานวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบเอกสารเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยโดยรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย แบ่งเนื้อหาออกเป็นลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
3. บริบทอำเภอเมืองลำพูน และจังหวัดลำพูน
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงานต่างๆ ในรูปของกลุ่มนั้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการที่จะพัฒนากลุ่มให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม ซาคริต คล้ายพิมพ์ (2535: 18) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นแนวความคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน ที่มุ่งกระตุ้นประชาชนให้สามารถช่วยตนเองได้ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ตามจะต้องมีสิ่งเร้ามากระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจภายใน ตระหนักในปัญหาความทุกข์เดือดร้อนที่ประสบ ค้นรณหาทางแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และส่วนร่วมได้รับจึงตัดสินใจเข้าร่วม และการร่วมในลักษณะนี้จึงจะเป็นการเข้าร่วมอย่างแท้จริง มีความผูกพันต่อเนื่องมั่นคง แต่ถ้าหากลักษณะการเข้าร่วมในกิจกรรมใดก็ตามที่ประชาชนได้รับการขอร้อง บีบบังคับ เกณฑ์ ฝืนใจ ถึงจะสามารถกระทำบรรลุผลก็เพียงความสำเร็จของงาน ไม่ก่อความผูกพันหรือความรับผิดชอบตามมา จึงไม่ก่อผลยั่งยืนมั่นคง ผลที่สุดก็เสื่อมสลายหายไปไม่ช้า โดยสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดของประชานั้นต้องเกิดจากความสมัครใจ จะทำให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

กรมการพัฒนาชุมชน (2519: 20) ศึกษาวิจัยโครงการสารภี ตำบลข้าวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ รายงานว่า บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนั้น ผู้ที่มีขนาดที่ดินถือครองทำกินมากจะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีขนาดที่ดินถือครองทำกินน้อยกว่า ในส่วน

ของความคาดหวังว่าตนเองจะมีรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และเห็นว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526: 26) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติ และการรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว จำเป็นต้องรับประกันว่าทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมกลุ่ม และขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและการชี้แนะที่ถูกต้อง

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528: 5) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนเข้าเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่าง ในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) มีประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนา 2) ผู้เข้าร่วมใช้ความพยายามส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินทุน วัสดุในกิจกรรมการพัฒนา

สรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการรับผิดชอบในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชน

1.2 ลักษณะการมีส่วนร่วม

ไพโรจน์ เชนะรินทร์ (2531: 26-27) อธิบายถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและความต้องการ การร่วมคิดและหาวิธีการแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ร่วมวางแผนงานหรือโครงการ ร่วมตัดสินใจ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ร่วมปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานให้บรรลุตามที่กำหนดไว้ และร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล
2. การมีส่วนร่วมไม่แท้จริง เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนโดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว

ปธาน สุวรรณมงคล (2527: 83) กล่าวว่าชุมชนควรมีขอบเขตของการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

อกิน รพีพัฒน์ (2527 : 101) แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนาตามแผน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 7) กล่าวถึงขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติการ
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

จากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมดังกล่าว เห็นได้ว่าโดยรวมแล้วไม่มีความแตกต่างกันมากนัก โดยนักวิชาการจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นหลัก โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและครอบครัว ให้เกิดการพึ่งพาตนเองที่ยั่งยืน ผู้วิจัยจึงได้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมาเป็นกรอบในศึกษา 4 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.3 องค์ประกอบที่ทำให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ

ประวิทย์ เรืองจรัส (2544: 35) กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. ร่วมในกระบวนการทำงานพัฒนาของโครงการ
2. มีการแยกแยะกลุ่มคนและกลุ่มที่มีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจแตกต่างกัน
3. การระดมความคิดเห็นจากประชาชนแบบล่างขึ้นบน

4. ใช้หลักการพึ่งตนเองแทนการพึ่งพา

5. ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน

6. กิจกรรมในโครงการพัฒนามีการควบคุมโดยกลุ่ม

1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ตามของสมาชิก ย่อมมีปัจจัยที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลและความต้องการที่มีอยู่ของสมาชิกในแต่ละคน ดังที่ วุฒิชัย จานงค์ (2523: 166-167) อธิบายการมีส่วนร่วมมาจากเหตุต่างๆ ได้แก่

1. ความศรัทธา ที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงทำให้มีความเต็มใจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดจากความสมัครใจ
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้เกิดความเกรงใจที่จำเป็นต้องมาเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ

อนุภาพ ธีรลาภ (2528: 65) เสนอเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ สภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกายภาพที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชนในการกำหนดกิจกรรมพัฒนา และยังสามารถเพิ่มเติมในเรื่องของความเต็มใจและเห็นแก่ผลประโยชน์ในการเข้าร่วมที่มีใช้การบังคับ

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2542: 73) สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย พบว่ามีปัจจัยที่มีความคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. การที่ประชาชนมีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
2. การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน
3. การได้รับการอบรม การศึกษาดูงานและการได้รับข้อมูลข่าวสาร
4. การมีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการทำงาน

1.5 แนวทางการมีส่วนร่วม

กระบวนการที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมนั้น นเรศ ทิพยศ (2549: 35-36) เสนอยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ด้าน ได้แก่

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

- 1) การจัดการเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่างๆ
- 2) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่มองค์กรต่างๆ ภายในชุมชน และระหว่างชุมชน
- 3) การจัดทัศนศึกษาดูงาน การเชิญผู้มีประสบการณ์มาให้ข้อคิดเห็น และแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์
- 4) การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่างๆ
- 5) การลงมือปฏิบัติจริง
- 6) การถอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนจะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาผู้นำและเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำไปสู่ความมั่นใจในความรู้หรือความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้นำสามารถริเริ่มกิจกรรมการพัฒนาได้ โดยการกระทำ ดังนี้

- 1) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างและชัดเจนขึ้น
- 2) สนับสนุนให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง
- 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและการจัดองค์กรร่วมกัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

2.1 ความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกิดจากปัญหาของชุมชนที่มีการประกอบกิจกรรมขนาดเล็ก 2 ประการ ได้แก่

1. การประกอบกิจการของชุมชนไม่เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนอื่นๆ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ
 2. การสนับสนุนของภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
- ดังนั้นจึงมีการออกกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนนั้นคือ “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ พ.ศ. 2548” ซึ่งมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนมีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับสูงขึ้นไป

โดยมีหลักการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยงานธุรกิจที่สูงขึ้น (สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร <http://www.farmdev.doae.go.th>, 2548)

2.2 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 หน้า 2 ให้ความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ว่าเป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิตินบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิตินบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร <http://www.farmdev.doae.go.th>, 2548) สรุป ความหมายของวิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ small and micro community enterprise) คือ การประกอบการเพื่อจัดการ “ทุนของชุมชน” อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง “ทุนของชุมชน” ไม่ได้ หมายถึง แต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม

กรมการพัฒนาชุมชน (2547: 7) ให้ความหมายของ วิสาหกิจชุมชนว่า หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิตินบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิตินบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 368) ให้ความหมายของวิสาหกิจชุมชน มาจากการผสมระหว่างคำว่า วิสาหกิจและชุมชน วิสาหกิจ หมายถึง การประกอบกิจการ เช่น การผลิต การขนส่ง การจำหน่าย เป็นการประกอบการที่ยาก สลับซับซ้อน หรือเสี่ยงต่อการขาดทุน ล้มละลาย ส่วน ชุมชน หมายถึง หมู่ชน กลุ่มชน กลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

เสรี พงศ์พิศ และคณะ (2544: 23) อธิบายว่าวิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอน โดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชน วิสาหกิจชุมชนมิได้มีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคม

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล (2542: 10) ให้ความหมายของวิสาหกิจชุมชนว่า วิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการโดยชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้านการผลิต การค้าและการเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตนี้ให้เกิดดอกออกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ คือการสร้างรายได้และอาชีพ ด้านสังคม คือการยึดโยงร้อยรัดความเป็นครอบครัวและชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แบ่งทุกข์ แบ่งสุขซึ่งกันและกัน โดยกระบวนการประกอบการของชุมชน

จารุพงษ์ พลเดช (2546: 1) อธิบายว่าวิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการสร้างรายได้รูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็กกว่าวิสาหกิจชุมชนขนาดกลาง และขนาดย่อม ผลผลิตของกิจการเกิดขึ้นจากสินทรัพย์ของชุมชน มีรูปแบบการจัดการสมัยใหม่ โดยคนในชุมชน และมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพึ่งพาตนเอง และพึ่งพากันและกันของชุมชน

สมศักดิ์ สุริโย (2547: 23) ให้ความหมายวิสาหกิจชุมชนว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการสร้างรายได้ อย่างมั่นคงรูปแบบหนึ่ง ที่มีขนาดเล็กกว่าวิสาหกิจชุมชนขนาดย่อม สร้างผลผลิตของกิจการซึ่งเกิดจากสินทรัพย์ของชุมชน ที่มีรูปแบบการบริหารจัดการสมัยใหม่โดยคนในชุมชน เป็นกิจการของคนในชุมชนที่ปลูกให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นฟื้นขึ้นมาเป็นพลังให้กับชุมชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินกิจการคือ การพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกันของชุมชน

วิชิต นันทสุวรรณ (2544: 7) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน คือการประกอบการที่รวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอนโดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน วิสาหกิจชุมชนมิได้มีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม

ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขทางสังคม วิสาหกิจชุมชนจึงมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การแปรรูปหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตทางการเกษตรขององค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ไม้ผลไม้พื้นบ้าน การแปรรูปพืชผักผลไม้พื้นบ้านรูปแบบต่างๆ ผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว และพิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น
3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองการพึ่งตนเองขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เช่น ปุ๋ย เครื่องมือ เครื่องใช้ อาหารและยาสมุนไพร เป็นต้น
4. การพัฒนาระบบตลาด การบริการและสวัสดิการของชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ลานค้า (ตลาด) ชุมชน ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นลักษณะธุรกิจประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นกิจการของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การบริการ ซึ่งดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันในชุมชน โดยรวมตัวประกอบกิจการดังกล่าวที่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน

วิสาหกิจชุมชนในฐานะกิจการมีแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์โดยครอบครัวในชุมชน องค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและการสร้างรายได้แก่ชุมชนซึ่งมีหลักคิดที่สำคัญคือ สร้างความหลากหลายของผลผลิต และผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุด และเอาเปรียบผู้บริโภค

เสรี พงศ์พิศ และคณะ (2544: 20) ให้ความสำคัญว่า แนวคิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยเริ่มจากวิสาหกิจชุมชนระดับครอบครัว วิสาหกิจชุมชนระดับชุมชน วิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่าย และวิสาหกิจชุมชนเพื่อการจัดการผลผลิตส่วนเกิน ฐานคิดของวิสาหกิจชุมชนอยู่บนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นวิถีคิดและกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มาจากคำว่า กลุ่มและวิสาหกิจชุมชน กลุ่มหมายถึง คณะบุคคลที่มารวมตัวกันที่มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันและดำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันหรือทำงานร่วมกัน ทุกคนมีจิตสำนึกถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีเป้าหมายเพื่อความสำเร็จร่วมกัน ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนจะต้องขึ้นอยู่กับทีมงาน (คณะทำงาน) ทีมงานจะต้องเป็นกลุ่มอยู่

เสมอเพื่อทำกิจกรรมหรือกิจการร่วมกัน ทุกคนมีจิตสำนึกถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และมีเป้าหมายเพื่อความสำเร็จ ดังนั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงมีความหมายถึงกลุ่มคนหรือคณะบุคคลในชุมชนที่รวมตัวมาดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน ส่วนจะเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อมาดำเนินกิจการเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนได้นั้น จะต้องสมาชิกในชุมชนรวมตัวกันอย่างน้อย 7 คน แต่การจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่ม ซึ่งการเกิดกลุ่มมีข้อดีดังนี้

1. ช่วยให้งานเป็นระบบที่ดี มีการแบ่งงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ทำให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่กลุ่มรับผิดชอบ
2. ช่วยให้มีการนำหลักมนุษยสัมพันธ์มาใช้ในกลุ่ม เช่น การรู้เรา รู้เขา เอาใจเขามาใส่ใจเรา งานของกลุ่มจะดำเนินไปด้วยดี
3. ช่วยให้เกิดความรู้รักสามัคคีระหว่างสมาชิกของกลุ่ม ในการทำงานให้ประสานสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานกลุ่ม ตามมาตรฐานการทำงาน
5. ช่วยให้เกิดความมั่นคงในอาชีพเนื่องจากการทำงานเป็นกลุ่มจะก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นของมวลสมาชิกในกลุ่ม
6. ช่วยให้เกิดความรู้สึกรับรองนับถือของสมาชิกในกลุ่มที่เรียกว่า ภาวะธรรม มีการเคารพนับถือเป็นพี่เป็นน้อง ก่อให้เกิดการถ้อยทีถ้อยอาศัย รักใคร่ กลมเกลียว (สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร <http://www.farmdev.doae.go.th>, 2548)

2.3 กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนจึงมีความหมายครอบคลุมกิจกรรม ดังต่อไปนี้ (สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร <http://www.farmdev.doae.go.th>, 2548)

1. การแปรรูปหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการผลิตการเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตรขององค์กรชุมชน หรือเครือข่ายชุมชน
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ไวน์ผลไม้พื้นบ้าน การแปรรูปพืชผักผลไม้พื้นบ้านรูปแบบต่างๆ ผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว พิธีกรรมชุมชน เป็นต้น
3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการตอบสนองการพึ่งพาตนเองขององค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เช่น น้ำปลา ปูย เครื่องมือเครื่องใช้ อาหารและยาสมุนไพร เป็นต้น

4. การพัฒนาระบบการตลาด การบริการและสวัสดิการชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ร้านค้า (ตลาด) ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน เป็นต้น

เสรี พงศ์พิศ และคณะ (2544: 23) แบ่งรูปแบบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็น 2 รูปแบบตามกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

1. แบ่งตามกิจกรรมที่ดำเนินการ แบ่งเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1) การแปรรูปหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตร เพื่อการพึ่งตนเองและเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน

2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพ ไวน์ผลไม้พื้นบ้าน การแปรรูปพืชผัก ผลไม้พื้นบ้านรูปแบบต่างๆ ผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว (ธรรมชาติ เกษตร) พิพิธภัณฑ์ชุมชน และอื่นๆ

3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองการพึ่งตนเองขององค์กรชุมชน และเครือข่ายขององค์กรชุมชน เช่น น้ำผลไม้ กะปิ เครื่องมือ อาหาร ยาสมุนไพร และอื่นๆ

4) การพัฒนาระบบตลาด การบริการ และสวัสดิการชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ลานค้า (ตลาด) ชุมชน แหล่งนันทนาการ และศูนย์สุขภาพชุมชน

การที่องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน พัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนได้ครบ ทั้ง 4 กิจกรรม และมีการเชื่อมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่องจะเกิดเป็นระบบวิสาหกิจชุมชน

2. แบ่งตามลักษณะการประกอบการ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบกิจการเดี่ยว คือ วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบกิจการที่มีการบริหารจัดการโดยคณะผู้บริหารในชุมชนชุดเดียวกัน โดยจะมีผลผลิตมากกว่าหนึ่งผลิตภัณฑ์/บริการก็ได้

2) วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบกิจการในรูปแบบเครือข่าย คือวิสาหกิจชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับกิจการอื่นๆ โดยแต่ละวิสาหกิจชุมชนต่างมีการประกอบการตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ของกิจการของตน หากแต่มีความสัมพันธ์แบบพึ่งพาเกื้อกูลเชื่อมโยงกันในรูปแบบต่างๆ

2.4 เป้าหมายของการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การพึ่งพาตนเองของชุมชนและการพึ่งพากันเองของชุมชนและนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน รวมไปถึงการเรียนรู้และ

กระบวนการเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชนด้วย ดังที่ เสรี พงศ์พิศ และคณะ (2547: 45) กล่าวถึง เป้าหมายของการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไว้อย่างครอบคลุม ดังนี้

1. สนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชน แก่จุดอ่อน เสริมจุดแข็งให้ชุมชนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและทุนทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
2. สร้างกระบวนการเรียนรู้และระบบการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน ที่ครอบคลุมการจัดการทุกด้านให้มีระบบการจัดการ การผลิต การแปรรูป การตลาด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชน เป็นต้น ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนในการวางแผนดำเนินการ และประสานความร่วมมือภาครัฐและเอกชน
3. พัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่มีอิสระ พึ่งพาตนเองได้ มีระบบการจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน มีต้นทุนการจัดการต่ำ และสถาบันทางสังคมที่ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยได้
4. พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน ที่กระจายการพัฒนาไปสู่ทุกส่วนของชุมชน ไม่ใช่ระบบที่ให้โอกาสกับผู้ที่เหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนครบวงจรตามกฎหมาย (สำนักพัฒนาเกษตรกร

กรมส่งเสริมการเกษตร <http://www.farmdev.doae.go.th>, 2548)

กฎหมายกำหนดให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร ดังนี้

1. ระดับปฐมภูมิ ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัย ในการนำทุนชุมชนมาใช้เหมาะสม การร่วมมือกันในกลุ่มชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้
2. ระดับสูงขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัย เทคโนโลยีและการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจ และความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงานแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อม และขนาดกลางต่อไป
3. การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการการตลาด ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่นเพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

2.5 องค์ประกอบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน (2547: 7) กำหนดองค์ประกอบของกิจการชุมชน ที่จัดได้ว่าเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ ได้แก่

1. เป็นกิจการของชุมชนที่ประกอบกิจการด้านการผลิต บริการหรืออื่นๆ
2. เป็นกิจการที่บริหารจัดการ โดยคณะบุคคลซึ่งมีการใช้ทุนชุมชนเป็นหลัก เน้นการมีส่วนร่วมและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน
3. มีเป้าหมายเพื่อการสร้างรายได้ การพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน

4. ส่งผลประโยชน์แก่ชุมชนโดยตรง
 ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน มีองค์ประกอบอย่างน้อย 7 ประการ ดังนี้
 (สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร <http://www.farmdev.doae.go.th>, 2548)

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานในชุมชนเป็นหลัก

3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

กาญจณี วุฒิภักดากร (<http://google.com>) อธิบายว่าวิสาหกิจชุมชน มีองค์ประกอบสำคัญ 12 ประการ ดังนี้

1. ชุมชนเป็นเจ้าของผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
3. การริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. การมีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล
5. การมีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ
6. การมีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. การมีการพึ่งพาตนเองเป็นเป้าหมาย
8. การเป็นกิจการของชุมชน
9. การดำเนินการโดยใช้ทุนของชุมชน และมีการบริหารจัดการที่เหมาะสม
10. การดำเนินการด้วยหลักสามัคคีธรรม
11. การเน้นกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินการ
12. การมีเป้าหมายเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน

2.6 คุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน

(สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร <http://www.farmdev.doae.go.th>, 2548)

1. เป็นกิจการที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน
2. เป็นกิจการที่ดำเนินการหรือประสงค์จะดำเนินการร่วมกันในชุมชน โดยคณะบุคคลที่เป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล และประกอบด้วยสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในชุมชนไม่น้อยกว่า 7 คน โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน
3. เป็นกิจการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้เพื่อการพึ่งพาตนเองและเพื่อประโยชน์สุขของคนในชุมชน
4. เป็นกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

2.7 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน (สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร <http://www.farmdev.doae.go.th>, 2548)

ตามคำสั่งกรมส่งเสริมการเกษตรที่ 384/2548 ตั้งสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เพื่อรองรับภารกิจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2548 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน รับผิดชอบด้านธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูลและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

2.7.1 หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

1. เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและคณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจ
2. รับผิดชอบการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย การเพิกถอน และการต่อทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
3. ประสานงานส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
4. ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมอบหมาย

2.7.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กำหนดให้มีคณะกรรมการ

2 ระดับ ได้แก่

1. คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ส่วนกลาง) มีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน กรรมการประกอบด้วย ภาครัฐ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีและหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารออมสิน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนด้านบริหารธุรกิจ การเงิน การค้าและอุตสาหกรรม และอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นกรรมการและเลขานุการ

2. คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดหรือผู้แทนหน่วยงาน สถาบันการเงิน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ เช่นเดียวกับกรรมการส่วนกลาง เป็นกรรมการ เกษตรจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

บทบาทของกรมส่งเสริมการเกษตร

1) เป็นหน่วยงานนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ในการรับจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และการเลิกกิจการของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย

2) เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเลขานุการ โดยมีผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร และผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

3) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร

4) ประสานงานในการสนับสนุนแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนในการประกอบการ

5) จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเป็นไปตามความต้องการของวิสาหกิจชุมชน ทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการ การบัญชี ภาษีอากร และการตลาด

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2550: 22-26) กำหนดแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนตามกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยการประเมินวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบระดับความเข้มแข็งและผลลัพธ์ของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และสามารถวางแผนพัฒนาได้ตามความพร้อมของแต่ละวิสาหกิจชุมชน โดยการประเมินด้วยวิธีกระบวนการกลุ่ม และแนะนำกระตุ้นการช่วยเหลือ

ขั้นตอนที่ 2 วิสาหกิจชุมชนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ คัดเลือกวิสาหกิจชุมชนหรือชุมชนที่มีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ จากผลประเมินและวิเคราะห์ร่วมกัน วิสาหกิจชุมชนจะทราบว่ายังมีสิ่งที่จะต้องเรียนรู้เพิ่มเติม โดยนายทะเบียนประสานหน่วยงานภาคี เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ได้คัดเลือกไว้ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่มีในชุมชน พร้อมเรียนรู้วิถีคิด แนวทางการวิเคราะห์แก้ไขปัญหา แนวทางการบริหารจัดการที่ดีโดยชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 วิสาหกิจชุมชนกำหนดแผนการพัฒนา จัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จากข้อมูลที่ได้จากการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนและจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชน เจ้าหน้าที่จะต้องร่วมกับชุมชนในการสรุปความต้องการที่แท้จริงที่สอดคล้องกับศักยภาพ จัดทำแผนพัฒนาของแต่ละวิสาหกิจชุมชน และวิเคราะห์แผนการพัฒนา ของแต่ละวิสาหกิจชุมชนที่กำหนดขึ้น เพื่อจำแนกว่าประเด็นใดที่วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการเองได้ ประเด็นใดที่ต้องการส่งเสริมและสนับสนุน

ขั้นตอนที่ 4 การส่งเสริมสนับสนุน แบ่งเป็นกรณีแผนพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนที่วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการเองได้ และกรณีแผนพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนต้องการการส่งเสริมสนับสนุนจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินศักยภาพต่อเนื่อง วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนแล้ว ควรส่งเสริมให้มีการประเมินศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นขั้นตอน สามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแนวทางดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนนั้นๆ รวมทั้งภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นข้อมูลในการเข้าไปส่งเสริมสนับสนุนได้ตรงตามศักยภาพที่แท้จริงต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การรายงาน เป็นการรายงานผลการดำเนินการ และการเสนอผลการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

2.8 ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชนต่อเกษตรกร (สำนักพัฒนาเกษตรกร กรม

ส่งเสริมการเกษตร <http://www.farmdev.doae.go.th>, 2548)

1. การรวมตัวกันของเกษตรกรในการประกอบธุรกิจในระดับชุมชน มีความมั่นคง ได้รับการรับรองตามกฎหมาย

2. การส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาความสามารถในการจัดการ ตรงตามความต้องการที่แท้จริง

3. ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต

ดังนั้นสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) หมายถึง ธุรกิจของชุมชนซึ่งประกอบกิจการเกี่ยวกับการผลิตสินค้า ผลิตภัณฑ์ บริการหรือการอื่นๆ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและที่ไม่ใช่นิติบุคคล โดยเกิดจากการรวมตัวประกอบกิจการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกันและมีวิถีชีวิตร่วมกันในชุมชน เพื่อจัดการทุนของชุมชน ทุนทางสังคม ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณี และมีการจัดการอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชนที่มีความผูกพันกันในชุมชนรวมตัวกันประกอบกิจการ

2.9 การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ที่จะให้การส่งเสริมกิจการของชุมชน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ มีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในทุกระดับ รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป (สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร <http://www.farmdev.doae.go.th>, 2548)

การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนได้เรียนรู้ตนเองในด้านต่างๆ ได้แก่ การกำหนดทิศทางการวิสาหกิจชุมชน การวางแผนดำเนินงาน การดำเนินงานด้านการตลาด การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน การบริหารสมาชิก เป็นต้น ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องมือหลักให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน เพื่อชักนำให้เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้และให้พัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนอย่างเหมาะสมต่อไป กระบวนการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 2 รูปแบบ ได้แก่

2.9.1 การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยวิสาหกิจชุมชนประเมินตนเองโดยใช้วิธีกระบวนการกลุ่ม โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง (กรณีในกลุ่มไม่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ) มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1) กระบวนการกระตุ้นวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยวิธี

- (1) โทรศัพท์ประสานงานกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - (2) การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน
 - (3) การประชาสัมพันธ์ประกาศหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล
 - (4) ทำหนังสือถึงสมาชิก
 - (5) เจ้าหน้าที่เข้าประสานงานกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- 2) การดำเนินการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยวิธี

(1) நடหมาย กำหนดการเข้ารับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ในช่วงเวลาของการต่อทะเบียนวิสาหกิจชุมชน (ระหว่างวันที่ 1 - 30 มกราคม ของทุกปี) โดย กำหนดมีผู้ร่วมประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน คือ วิสาหกิจชุมชน ได้แก่ กรรมการวิสาหกิจชุมชน/ ผู้แทนวิสาหกิจชุมชน/ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เลี้ยง ได้แก่ เจ้าหน้าที่จาก หน่วยงานภาคี 3 หน่วยงาน

- (2) แจกแบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน
- (3) ชี้แจงวิธีการกรอกแบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยมี หัวข้อที่ต้องชี้แจง ดังนี้

ก. ให้ทำเครื่องหมายหน้าข้อความหรือตัวเลือกที่ ตรงกับความจริงลงในแบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการกำหนด ทิศทางของวิสาหกิจชุมชน การวางแผนดำเนินงาน การดำเนินงานด้านการตลาด การวิเคราะห์ผล การดำเนินงานการบริหารสมาชิกได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข. ให้กรอกข้อมูลให้ครบถ้วน ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในข้อมูล ทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน

3) บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ เจ้าหน้าที่นำข้อมูลที่ได้ไปบันทึกใน ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน (<http://smce.doae.go.th>) เพื่อประมวลผลข้อมูล สำหรับนำไปใช้ ประโยชน์ต่อไป

2.9.2 การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยคณะกรรมการประเมิน ศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้ประเมินกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยใช้วิธีการระดมการกลุ่ม (focus group) (กรณีทีกลุ่มจัดทำแผนพัฒนาเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ) มีขั้นตอนในการ ดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดทีมประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยทีคณะกรรมการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนจังหวัด แต่งตั้งทีมประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนอำเภอละ 1 ทีม

2) กระบวนการกระตุ้นวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมการประเมินศักยภาพ

วิสาหกิจชุมชน โดยวิธี

- (1) โทรศัพท์ประสานงานกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- (2) การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน
- (3) การประชาสัมพันธ์โดยแผ่นปลิวติดบอร์ดประกาศของหน่วยงาน

องค์การบริหารส่วนตำบล

- (4) ทำหนังสือถึงสมาชิก
- (5) เจ้าหน้าที่เข้าประสานงานกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3) การดำเนินการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยวิธี

- (1) นัดหมาย กำหนดการเข้ารับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน
- (2) ดำเนินการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ตามแบบประเมิน

ศักยภาพ

วิสาหกิจชุมชนที่ได้จดทะเบียน เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบระดับความเข้มแข็งและผลลัพธ์ของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน สามารถวางแผนพัฒนาได้ตามความพร้อมของแต่ละวิสาหกิจชุมชน ตามแบบประเมิน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 การประเมินกระบวนการ และส่วนที่ 2 การประเมินผลลัพธ์

ตอนที่ 2 การสรุปผลการประเมินและกำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ตารางสรุปผลการประเมิน สรุปการประเมินสิ่งที่วิสาหกิจชุมชนควรจะพัฒนา และการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

4) สรุปผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน การสรุปศักยภาพ

โดยรวมจะดำเนินการได้โดยนำข้อมูลจากตารางสรุปผลการประเมินมาแทนค่าด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ ระดับดีมีค่าเท่ากับ 3 คะแนน ระดับปานกลางมีค่าเท่ากับ 2 คะแนน และระดับต้องปรับปรุงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน จากนั้นหาค่าเฉลี่ยคะแนนโดยการรวมคะแนนทั้งหมดที่ได้หารด้วยจำนวนข้อคำถามที่ประเมิน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับช่วงคะแนนของแต่ละระดับการพัฒนา คือ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อไป

3. บริบทอำเภอเมืองลำพูน และจังหวัดลำพูน

3.1 สภาพทั่วไป (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน 2554: 10 - 11)

จังหวัดลำพูน เป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดในภาคเหนือ มีเนื้อที่ 4,407 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเล 1,800 ฟุต มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน 4 สาย คือ แม่น้ำปิง แม่น้ำกวง แม่น้ำทา และแม่น้ำลี้ สินค้าที่สำคัญของจังหวัด คือ สินค้าเกษตร โดยมีแหล่งผลิตที่สำคัญ ดังนี้

ลำไย ได้แก่ อำเภอเมือง ป่าซาง ลี้ และบ้านโฮ่ง
 มะม่วง ได้แก่ อำเภอเมือง ป่าซาง ลี้ และบ้านโฮ่ง
 กระเทียม ได้แก่ อำเภอป่าซาง ลี้ และบ้านโฮ่ง
 หอมแดง ได้แก่ อำเภอป่าซาง ลี้ และบ้านโฮ่ง
 พืชผัก ได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอบ้านโฮ่ง

ลำพูนนับเป็นแหล่งผลิตพืชผักที่สำคัญของภาคเหนือ ผลผลิตส่วนหนึ่งจะป้อนเป็นวัตถุดิบแก่โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป และส่วนหนึ่งจะส่งไปจำหน่ายในจังหวัดต่าง ๆ เช่น เชียงใหม่ ลำปาง กรุงเทพมหานคร นครสวรรค์ เป็นต้น

อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนเป็นพื้นที่ประกอบการเกษตรที่หลากหลาย จากการรวมกลุ่มของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจึงเริ่มกลายเป็นธุรกิจ เกิดการแข่งขันทางการตลาดขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนากระบวนการและวิธีผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การวางแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่น การผลิต การแปรรูป การจำหน่าย และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มไม่สามารถทำได้เพียงลำพังผู้เดียว จึงต้องอาศัยความรู้ในแต่ละด้านเข้ามาช่วยเหลือ หน่วยงานของรัฐ คือ กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานแรกเริ่มที่เข้ามาส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง ตลอดจนพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนโดยเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน ให้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้น ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการจะส่งเสริมกลุ่มเพื่อประกอบกิจการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็กและยังประสบปัญหา คือ ยังไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และการสนับสนุนจากภาครัฐไม่สนองความต้องการที่แท้จริงของกลุ่ม และอีกประการหนึ่งเพื่อให้กลุ่มมีกฎหมายรองรับการประกอบกิจการของชุมชนให้ได้รับการพัฒนาและพึ่งพาตนเองได้

3.2 ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 โดยมีเจตนารมณ์ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งเศรษฐกิจชุมชนถือว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง โดยการส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนให้พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต รวมถึงการพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวนี้ กำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยววิสาหกิจชุมชนที่จะขอรับการส่งเสริม โดยเกษตรอำเภอเป็นนายทะเบียนรับผิดชอบ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2554 อำเภอเมืองลำพูน มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนแล้ว จำนวน 326 กลุ่ม จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 4,015 คน (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน 2554: 3-4)

3.3 สถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน พ.ศ.2555–2557 (สำนักงานจังหวัดลำพูน 2554: 10-12) ระบุถึงพันธกิจ ยุทธศาสตร์ และโครงสร้างไว้ ดังนี้

พันธกิจ ได้แก่

1. ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ให้มีขีดความสามารถในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้

2. ส่งเสริมอาชีพและให้บริการแก่เกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

3. ศึกษาและพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร

ยุทธศาสตร์

1. ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมการเกษตร
2. เสริมสร้างการเรียนรู้ มีส่วนร่วม และพัฒนาเครือข่ายเกษตร
3. สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย
4. เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการกระบวนการผลิต
5. เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการสินค้าเกษตร
6. สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการเกษตร

7. พัฒนาสมรรถนะและวัฒนธรรมการทำงานของบุคลากร
8. พัฒนาการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์และสารสนเทศ
9. ปรับระบบการบริหารงานและกระบวนการทำงานให้มีความสะดวก

คล่องตัว และมีความทันสมัย

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เสริมสร้างการเรียนรู้ มีส่วนร่วมพัฒนาเครือข่ายเกษตร และสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย มีแนวทางการดำเนินงาน คือ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในลักษณะของกลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มองค์กรต่างๆ ให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร การแปรรูปผลผลิตเกษตร และบรรจุภัณฑ์ การบริหารจัดการองค์กร การสร้างภาวะผู้นำ การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย รวมทั้งทำให้องค์กรต่างๆ เกิดกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การประเมินศักยภาพ จัดทำแผนพัฒนา และสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง และมีกระบวนการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีต่างๆ มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่างเครือข่าย

คณะอนุกรรมการกรมการวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ เป็นประธาน ท้องถิ่นอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ พัฒนาการอำเภอ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นายกองกำกับการบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้จัดการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนวิสาหกิจชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ เกษตรอำเภอ เป็นเลขานุการ และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (เคหกิจเกษตร) เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

อำเภอเมืองลำพูน มีวิสาหกิจชุมชนที่มาจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยได้รับการอนุมัติแล้ว และผ่านการประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 297 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแปรรูปผลผลิต กลุ่มผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ กลุ่มอบเนื้อลำไย ลีทอง กลุ่มผู้ผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ เป็นต้น ได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน กรมการพัฒนาชุมชน และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในด้านความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด การบรรจุภัณฑ์ และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการงาน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของกลุ่มในด้านต่างๆ ได้แก่ การผลิต การแปรรูป การจำหน่าย การบริหารจัดการกลุ่ม การวางแผนพัฒนากลุ่ม การรับผลประโยชน์ การประเมินผล การรับความรู้ ตลอดจนความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ วิสาหกิจชุมชนอำเภอเมืองลำพูน มีทั้งกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบ

ผลสำเร็จ โดยในปี 2554 สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูนเป็นผู้ประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ทั้ง 3 ระดับ จำนวน 298 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 91.10 ซึ่งสามารถจำแนกเป็นระดับ ดังนี้

ระดับดี	129	กลุ่ม	คิดเป็นร้อยละ 43.43
ระดับปานกลาง	89	กลุ่ม	คิดเป็นร้อยละ 29.63
ระดับปรับปรุง	80	กลุ่ม	คิดเป็นร้อยละ 26.94

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 การวิจัยเกี่ยวกับการรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วม มีผู้ศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ประมาณ ตันพิทกุล (2538: 60) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้าน การศึกษาและการพัฒนาของชุมชนชนบท พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ สภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ภายในชุมชน แรงผลักดันด้านบุคคล โครงสร้างของกลุ่ม ความถี่ และระยะที่มีความสัมพันธ์ของกลุ่ม

เบญจวรรณ จอมอุต (2541: 65) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรม กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกแม่บ้าน เกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการรับรู้จาก เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเกณฑ์ปานกลาง มีส่วนร่วมในการพัฒนากลุ่มในเกณฑ์มาก และมี ส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของกลุ่มในเกณฑ์ปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคมของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการพัฒนา กลุ่ม การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม โดยรวม พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มทั้ง 3 ประเด็น และ โดยรวมแล้ว ได้แก่ จำนวนบุตรอายุต่ำกว่า 12 ปี การได้รับการฝึกอบรม ความต้องการพวกพ้อง และทัศนคติที่มีต่อคณะกรรมการกลุ่ม

กิตติพงษ์ พิพิทกุล (2544: 69) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมกลุ่มเกษตรกรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วม มากในเรื่องการร่วมสำรวจปรึกษาหารือเพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา การร่วมวางแผนการดำเนิน กิจกรรมภายในกลุ่ม การร่วมตัดสินใจทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม การร่วมประชุมสมาชิกหรือ คณะกรรมการกลุ่ม การร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การร่วมรับผลประโยชน์จากการซื้อ ปุ๋ยเคมี การร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกลุ่ม การร่วมติดตามข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าของกิจกรรมกลุ่ม และส่วนร่วมระดับน้อย คือ การบริจาคสิ่งของให้กลุ่ม การร่วม

เป็นคณะกรรมการดำเนินงานที่กลุ่มมอบหมาย การร่วมใช้แรงงานในกลุ่ม การร่วมชักชวนเพื่อนบ้านเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม การร่วมรับเงินปันผลจากกลุ่ม ส่วนการร่วมรับผลประโยชน์จากการซื้อขายข้าวเปลือกไม่มีการดำเนินงาน

ชัยรัตน์ เชนฤทัยภักดี (2548: 62) ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า สมาชิกกลุ่มทอผ้ามีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานและการเข้าร่วมประชุมประจำปียู่ในระดับที่สูงกว่าการมีส่วนร่วมในประเด็นอื่นๆ ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการและสมาชิกกลุ่มผู้นำของกลุ่มทอผ้าควรมีการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มในประเด็นอื่นๆ ให้มากขึ้น เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมที่เจ้าพนักงานส่งเสริมจัดขึ้น การเข้าร่วมแปรรูปผลผลิตของกลุ่ม การเข้าร่วมงานออกร้านของกลุ่ม และการเข้าร่วมแสดงผลงานของกลุ่ม เป็นต้น

สำราญ คำภิระเปง (2549: 88) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก พบว่า การมีส่วนร่วมการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรด้านการประชุม การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมระดับมากในการระดมทุน ระดมหุ้นและเงินออม การดำเนินกิจกรรมที่มีผลตอบแทน การคัดเลือกคณะกรรมการบริหาร การประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนบ้านสมัครเป็นสมาชิก การดำเนินงานตามกฎระเบียบข้อบังคับ การเสียสละแรงงานและการบริจาคเงินและสิ่งของ การร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้ง การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผลประโยชน์ และการติดตามการดำเนินงานด้านการผลิต ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ ประสบภัยธรรมชาติทำให้ผลผลิตเสียหาย จนไม่ได้ทำกิจกรรม ราคาวัตถุดิบไม่แน่นอน และไม่มีแผนแสวงหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตภัณฑ์ โดยมีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานแม่บ้านเกษตรกรมาเยี่ยมบ่อยๆ และให้ข้อเสนอแนะ โดยเฉพาะด้านการขยายตลาดรองรับผลผลิตภัณฑ์

4.2 การวิจัยเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน มีดังนี้

รัฐพล ภัทรคุณพิทักษ์ (2548: 75) ศึกษาการพัฒนากลุ่มผลิตภัณฑ์จากใยปอ ในฐานะเป็นวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาบ้านตอกแป้น ตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่ม พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในระดับมาก ได้แก่ ด้านคณะกรรมการกลุ่ม ด้านสมาชิกกลุ่ม ด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ด้านผลิตภัณฑ์ ส่วนด้านเครือข่าย อยู่ในระดับปานกลาง และด้านระบบข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับน้อย ความสัมพันธ์

ของการบริหารจัดการกลุ่ม และปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มกับการพัฒนาชุมชนในฐานะเป็น
 วิสาหกิจชุมชน พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มและการ
 ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนในฐานะเป็นวิสาหกิจ
 ชุมชน

สามารถ แทนวิสุทธิ (2548: 79) วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบกระบวนการบริหาร
 และผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่าปัจจัย
 ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ อายุ การเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน การเป็น
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การมีตำแหน่งในกลุ่ม ความคาดหวังประโยชน์ที่จะได้รับจาก
 กลุ่ม ทักษะคนที่มีการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร รายได้เงินสดในรอบปีของครัวเรือน ขนาด
 พื้นที่ถือครองทางการเกษตร การเข้ารับการศึกษาอบรมทางการเกษตร การติดต่อกับคณะกรรมการ
 กลุ่ม และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

แสงเดือน พงษาชัย (2550: 85) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมใน
 กิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวม
 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนในระดับมาก โดยสมาชิกวิสาหกิจ
 ชุมชนมีส่วนร่วมด้านการวางแผนในระดับมากที่สุด และมีส่วนร่วมในระดับมาก 4 ด้าน เรียง
 ตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ การร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การร่วมรับ
 ผลประโยชน์ และการร่วมประเมินผล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้แก่ อายุ
 รายได้ของสมาชิก และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปัญหาและ
 ข้อเสนอแนะสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จะระบุว่า มีปัญหาเรื่องไม่ค่อยมีเวลา ไม่มีความรู้
 และไม่ทราบถึงช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม
 ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เรื่องวิสาหกิจชุมชนผ่านช่องทางหรือสื่อต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจ
 และเกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน

กนกกาญจน์ มะกลาง (2551: 63) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
 พระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน พบว่า ปัญหาสำคัญของวิสาหกิจชุมชน
 พระบาทห้วยต้ม ได้แก่ ผลผลิตยังไม่มีสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ขาดแรงงานช่วงฤดู
 ทำนา ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย ตลอดจนการมีส่วนร่วมของกรรมการและสมาชิก
 ยังน้อย วิธีการแก้ไข คือ ขยายการผลิตไปยังสตรีในหมู่บ้านใกล้เคียง ฝึกเยาวชนให้ทอผ้า ฝึกแปรรู
 ูปผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายมากขึ้น และกระตุ้นกรรมการและสมาชิกให้มาทำงานร่วมกันที่ศูนย์
 เรียนรู้ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือ การฝึกฝนเยาวชนให้เข้ามาเรียนรู้ด้านการแปรรูป

ผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการหาแนวทางวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและหาแนวทางลดต้นทุนการผลิต

มัทนา ไชยจิตต์ (2552: 103) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิก ได้แก่ รายได้และผลตอบแทน ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ

วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547: 61) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนที่คืบหน้า มักเริ่มต้นจากกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมจากชาวบ้านในชุมชน การกำหนดรูปแบบและแผนการดำเนินงานร่วมกัน การร่วมกันเป็นเจ้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยร่วมสะสมทุน การอบรม ทรัพย์สิน และการสร้างกระบวนการเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันของชาวบ้าน โดยมุ่งเน้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของชาวบ้านเป็นหลัก

ศิริัญญา ภูมิภู (2550: 84) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตและการแปรรูปทางการเกษตรในจังหวัดลำปาง พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในระดับมาก ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ความต้องการเกียรติและชื่อเสียง ความต้องการพวกพ้อง ทักษะคติที่มีต่อผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม และรายได้รวมของสมาชิก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ซึ่งดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 129 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 1,945 คน และระดับปานกลาง จำนวน 89 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 1,093 คน (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน 2554: 1 - 2) รวมทั้งสิ้น 218 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 3,038 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตรของ Taro Yamane โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้มีได้จากการสุ่มเท่ากับ 0.08 (ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 92) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

e = ระดับความคลาดเคลื่อน ไม่เกินร้อยละ 8

ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในการศึกษา มีวิธีคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (n)} &= \frac{3,038}{1 + (3,038) \times (0.08)^2} \\ &= 147 \text{ คน} \end{aligned}$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่มจากประชากรที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 147 คน

1.2.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี และปานกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินในระดับดี จำนวน 129 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 1,945 คน และในระดับปานกลาง จำนวน 89 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 1,093 คน รวมทั้งสองระดับ มีจำนวน 3,038 คน ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเพื่อให้ประชากรมีโอกาสถูกเลือกมาเป็นตัวอย่าง จึงใช้วิธี ดังนี้

- 1) กำหนดสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทุกกลุ่ม ของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
- 2) กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสุ่ม ด้วยสัดส่วนสมาชิกในแต่ละกลุ่มโดยมีสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับดี จำนวน 94 คน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 53 คน
- 3) สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 147 ชุด คำถามในแบบสัมภาษณ์ คือ คำถามแบบปลายปิด (close – ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (open – ended question) ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นสมาชิก สถานภาพภายในกลุ่ม ตำแหน่งทางสังคมที่เป็นหรือเคยเป็น การได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงาน จากหน่วยงานภาครัฐ และการได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร รายจ่ายของครัวเรือน สภาพการเป็นหนี้สิน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ขนาดพื้นที่การเกษตร และราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมา โดยลักษณะคำถามเป็นทั้งคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน ผลประโยชน์และการประเมินผล โดยเป็นคำถามแบบให้เลือกรับตามเกณฑ์การวัด 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผนของกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่ม และสมาชิก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผลประโยชน์ และการประเมินผล โดยเป็นคำถามแบบให้เลือกรับตามเกณฑ์การวัด 5 ระดับ

3.2 ข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตามความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม

เกณฑ์การวัดและให้คะแนน มี 5 ระดับ ได้แก่

มากที่สุด	=	5	คะแนน
มาก	=	4	คะแนน
ปานกลาง	=	3	คะแนน
น้อย	=	2	คะแนน
น้อยที่สุด	=	1	คะแนน

2.2 การทดสอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างจากกรอบแนวคิดในการวิจัย นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องความตรงของเนื้อหา ก่อนที่จะนำไปทดสอบความถูกต้องกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

แบบสัมภาษณ์ ที่ได้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาแล้ว นำไปทดสอบสัมภาษณ์กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์หาค่า Cronbach's alpha มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอมือง จังหวัดลำพูน เท่ากับ 0.9479 และปัญหาในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เท่ากับ 0.9830 จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์อีกครั้งก่อนที่จะนำไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยการรวบรวมและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์และงานวิจัย ตลอดจนข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด ลำพูน สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิจัย

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน แล้วนำมาบันทึก ลงรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

4.1 ปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ใช้สถิติ ค่าแจกแจง ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนและปัญหาในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ใช้สถิติ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการแปลความหมายของคะแนนตามค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ช่วงคะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายความว่า	มากที่สุด
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายความว่า	มาก
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายความว่า	ปานกลาง
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายความว่า	น้อย
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายความว่า	น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1.1 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นสมาชิก สถานภาพในกลุ่ม ตำแหน่งทางสังคมที่เป็นหรือเคยเป็น การได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐ และการได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4.1 เพศและอายุของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี และระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชน			
	ระดับดี (n = 94)		ระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ				
หญิง	72	76.6	33	62.3
ชาย	22	23.4	20	37.7
อายุ (ปี)				
≤ 30	6	6.4	7	13.2
31 – 40	22	23.4	8	15.1
41 – 50	43	45.7	16	30.2
51 - 60	20	21.3	12	22.6
≥ 61	3	3.2	10	18.9
ค่าต่ำสุด =	29		25	
ค่าสูงสุด =	70		69	
ค่าเฉลี่ย =	45.78		48.21	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	8.873		12.250	

จากตารางที่ 4.1 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

เพศ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 76.6 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 23.4 เป็นเพศชาย สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 62.3 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 37.7 เป็นเพศชาย

อายุ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 45.7 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี รองลงมา ร้อยละ 23.4 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 21.3 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี ร้อยละ 6.4 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี และร้อยละ 3.2 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 29 ปี สูงสุด 70 ปี และเฉลี่ย 45.78 ปี ส่วนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 30.2 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี รองลงมา ร้อยละ 22.6 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี ร้อยละ 18.9 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี ร้อยละ 15.1 มีอายุระหว่าง

31 – 40 ปี และร้อยละ 13.2 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 25 ปี สูงสุด 69 ปี และอายุเฉลี่ย 48.21 ปี

ตารางที่ 4.2 ระดับการศึกษาของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี และระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชน			
	ระดับดี (n = 94)		ระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา				
ประถมศึกษาตอนต้น	27	28.7	25	47.2
ประถมศึกษาตอนปลาย	8	8.5	12	22.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	12	12.8	5	9.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	11	11.7	5	9.4
อนุปริญญา หรือ ปวส.	11	11.7	5	9.4
ปริญญาตรี	23	24.5	1	2.0
อื่นๆ (ได้แก่ ปริญญาโท)	2	2.1	0	0.0

จากตารางที่ 4.2 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

ระดับการศึกษา สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 28.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 24.5 จบระดับปริญญาตรี ร้อยละ 12.8 จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.7 เท่ากัน จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. และระดับอนุปริญญา หรือ ปวส. ร้อยละ 8.5 จบระดับประถมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 2.1 จบระดับปริญญาโท ส่วนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 47.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 22.6 จบระดับประถมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 9.4 เท่ากันจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. และระดับอนุปริญญา หรือ ปวส. และร้อยละ 2.0 จบระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 4.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชน			
	ระดับดี (n = 94)		ระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)				
1-2	4	4.3	8	15.1
3-4	56	59.5	33	62.2
5-6	23	24.5	10	18.9
7-8	11	11.7	2	3.8
ค่าต่ำสุด =	2		1	
ค่าสูงสุด =	8		7	
ค่าเฉลี่ย =	4.36		3.75	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	1.523		1.285	

จากตารางที่ 4.3 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีร้อยละ 59.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 24.5 มีสมาชิก 5-6 คน ร้อยละ 11.7 มีสมาชิก 7-8 คน และร้อยละ 4.3 มีสมาชิก 1-2 คน โดยมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 2 คน สูงสุด 8 คน และเฉลี่ย 4.36 คน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 62.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 18.9 มีสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน ร้อยละ 15.1 มีสมาชิก 1-2 คน และร้อยละ 3.8 มีสมาชิก 7-8 คน โดยจำนวนสมาชิกต่ำสุด 1 คน สูงสุด 7 คน และเฉลี่ย 3.75 คน

ตารางที่ 4.4 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกและประเภทกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นสมาชิกของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชน			
	ระดับดี (n = 94)		ระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก (ปี)				
1 – 2	13	13.9	6	11.4
3 – 4	38	40.4	20	37.7
5 – 6	30	31.9	22	41.5
7 – 8	13	13.8	5	9.4
ค่าต่ำสุด =	1		1	
ค่าสูงสุด =	8		7	
ค่าเฉลี่ย =	4.13		4.40	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	1.821		1.609	
ประเภทกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นสมาชิก				
กลุ่มการผลิต	38	40.4	28	52.8
กลุ่มการแปรรูป	56	59.6	25	47.2

จากตารางที่ 4.4 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 40.4 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 3 – 4 ปี รองลงมาร้อยละ 31.9 มีระยะเวลา 5 – 6 ปี ร้อยละ 13.9 มีระยะเวลา 1 – 2 ปี และร้อยละ 13.8 มีระยะเวลา 7 - 8 ปี โดยระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 8 ปี และเฉลี่ย 4.13 ปี ส่วนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 41.5 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5 – 6 ปี รองลงมาร้อยละ 37.7 มีระยะเวลา 3 – 4 ปี ร้อยละ 11.4 มีระยะเวลา 1 – 2 ปี และร้อยละ 9.4 มีระยะเวลา 7 - 8 ปี โดยระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 7 ปี และเฉลี่ย 4.40 ปี

ประเภทกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นสมาชิก สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 59.6 เป็นกลุ่มการแปรรูป และร้อยละ 40.4 เป็นกลุ่มการผลิต สมาชิก

วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 52.8 เป็นกลุ่มการผลิต และ ร้อยละ 47.2 เป็นกลุ่มการแปรรูป

ตารางที่ 4.5 สถานภาพภายในกลุ่มของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี และระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชน			
	ระดับดี (n = 94)		ระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพภายในกลุ่ม				
ประธาน	11	11.7	5	9.5
รองประธาน	8	8.5	4	7.5
เลขานุการ	7	7.4	3	5.7
เหรัญญิก	4	4.3	4	7.5
ประชาสัมพันธ์	6	6.4	2	3.8
สมาชิก	58	61.7	35	66.0

จากตารางที่ 4.5 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

สถานภาพภายในกลุ่ม สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 61.7 เป็นสมาชิก ร้อยละ 11.7 เป็นประธาน ร้อยละ 8.5 เป็นรองประธาน ร้อยละ 7.4 เป็นเลขานุการ ร้อยละ 6.4 เป็นประชาสัมพันธ์ และร้อยละ 4.3 เป็นเหรัญญิก ส่วนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 66 เป็นสมาชิก ร้อยละ 9.5 เป็นประธาน ร้อยละ 7.5 เท่ากันเป็นรองประธานและเหรัญญิก ร้อยละ 5.7 เป็นเลขานุการ และ ร้อยละ 3.8 เป็นประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 4.6 ตำแหน่งทางสังคมที่เป็นหรือเคยเป็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน ศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชน			
	ระดับดี (n = 94)		ระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่งทางสังคมที่เป็นหรือเคยเป็น				
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม (เป็นราษฎร)	34	36.2	21	39.6
มีตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	60	63.8	32	60.4
กำนัน/สารวัตรกำนัน	2	2.1	5	9.4
ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	4	4.3	10	18.9
สมาชิกสภาเทศบาลตำบล	3	3.2	2	3.8
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	9	9.6	5	9.4
สมาชิกสภาเกษตรกรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล/อำเภอ/จังหวัด	18	19.2	6	11.3
กรรมการกลุ่ม/องค์กร	72	76.6	21	39.6
อาสาสมัครเกษตรกร	19	20.2	5	9.4

จากตารางที่ 4.6 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

ตำแหน่งทางสังคมที่เป็นหรือเคยเป็น สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน ศักยภาพระดับดี ร้อยละ 36.2 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และ ร้อยละ 63.8 มีตำแหน่งทางสังคม โดยร้อยละ 76.6 เป็นกรรมการกลุ่ม/องค์กร รองลงมาร้อยละ 20.2 เป็นอาสาสมัครเกษตรกร ร้อยละ 19.2 เป็นสมาชิกสภาเกษตรกรระดับหมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ/จังหวัด ร้อยละ 9.6 เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 4.3 เป็นผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 3.2 เป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบล และร้อยละ 2.1 เป็นกำนัน/สารวัตรกำนัน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 39.6 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และ ร้อยละ 60.4 มีตำแหน่งทางสังคม โดยร้อยละ 39.6 เป็นกรรมการกลุ่ม/องค์กร ร้อยละ 18.9 เป็นผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 11.3 เป็นสมาชิกสภาเกษตรกรระดับหมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ/จังหวัด ร้อยละ 9.4 เท่ากันเป็นกำนัน/สารวัตรกำนัน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และอาสาสมัครเกษตรกร และร้อยละ 3.8 เป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบล

ตารางที่ 4.7 การได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
ที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชน			
	ระดับดี (n = 94)		ระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจาก หน่วยงานภาครัฐ (ครั้ง)				
ไม่เคย	0	0.0	0	0.0
เคย	94	100.0	53	100.0
1 – 2	22	23.4	43	81.1
3 – 4	16	17.0	0	0.0
5 – 6	19	20.2	10	18.9
7 – 8	3	3.2	0	0.0
9 – 10	23	24.5	0	0.0
≥ 11	11	11.7	0	0.0
ค่าต่ำสุด =	1		1	
ค่าสูงสุด =	37		5	
ค่าเฉลี่ย =	7.84		1.75	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	8.179		1.580	

จากตารางที่ 4.7 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

การได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ทั้งหมดร้อยละ 100.0 เคยได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐ โดยร้อยละ 24.5 ได้รับ 9 – 10 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 23.4 ได้รับ 1 – 2 ครั้ง ร้อยละ 20.2 ได้รับ 5 – 6 ครั้ง ร้อยละ 17.0 ได้รับ 3 – 4 ครั้ง ร้อยละ 11.7 ได้รับมากกว่าหรือเท่ากับ 11 ครั้ง และร้อยละ 3.2 ได้รับ 7 – 8 ครั้ง โดยได้รับต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 37 ครั้ง และเฉลี่ย 7.84 ครั้ง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ทั้งหมดร้อยละ 100 เคยได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐ โดยร้อยละ 81.1 ได้รับ 1 – 2 ครั้ง และร้อยละ 18.9 ได้รับ 5 – 6 ครั้ง โดยได้รับต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 5 ครั้ง และเฉลี่ย 1.75 ครั้ง

ตารางที่ 4.8 การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชน			
	ระดับดี (n = 94)		ระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ (ครั้ง)				
ไม่เคย	0	0.0	36	68.0
เคย	94	100.0	17	32.0
1 – 2	35	37.2	12	22.6
3 – 4	8	8.5	0	0.0
5 – 6	22	23.4	5	9.4
7 – 8	3	3.2	0	0.0
9 – 10	15	16.0	0	0.0
≥ 11	11	11.7	0	0.0
ค่าต่ำสุด =	1		1	
ค่าสูงสุด =	30		5	
ค่าเฉลี่ย =	5.82		1.49	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	5.869		1.187	

จากตารางที่ 4.8 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ทั้งหมด ร้อยละ 100.0 เคยได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ โดยร้อยละ 37.2 ได้รับ 1 – 2 ครั้ง ร้อยละ 23.4 ได้รับ 5 - 6 ครั้ง ร้อยละ 16.0 ได้รับ 9 - 10 ครั้ง ร้อยละ 11.7 ได้รับมากกว่าหรือเท่ากับ 11 ครั้ง ร้อยละ 8.5 ได้รับ 3 - 4 ครั้ง และร้อยละ 3.2 ได้รับ 7 - 8 ครั้ง โดยได้รับต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 30 ครั้ง และเฉลี่ย 5.82 ครั้ง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 68.0 ไม่เคยได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ และร้อยละ 32.0 เคยได้รับ โดยร้อยละ 22.6 ได้รับ 1 – 2 ครั้ง และร้อยละ 9.4 ได้รับ 5 - 6 ครั้ง โดยได้รับต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 5 ครั้ง และเฉลี่ย 1.49 ครั้ง

1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร รายจ่ายของครัวเรือน สภาพการเป็นหนี้สิน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ขนาดพื้นที่การเกษตร และราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4.9 อาชีพหลักและอาชีพรองของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชนระดับดี (n = 94)		วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลัก				
ประกอบการเกษตร	55	58.5	41	77.4
งานมีเงินเดือนประจำ	4	4.3	2	3.8
รับจ้างทางการเกษตร	3	3.2	1	1.9
ประกอบธุรกิจการค้า	19	20.2	5	9.4
รับจ้างทั่วไป	13	13.8	4	7.5
อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
ประกอบการเกษตร	26	27.7	2	3.8
งานมีเงินเดือนประจำ	3	3.2	5	9.4
รับจ้างทางการเกษตร	6	6.4	2	3.8
ประกอบธุรกิจการค้า	17	18.0	3	5.7
รับจ้างทั่วไป	42	44.7	41	77.3

จากตารางที่ 4.9 การศึกษาปรากฏผล ดังนี้

อาชีพหลัก สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 58.5 มีอาชีพหลักประกอบการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 20.2 ประกอบธุรกิจการค้า ร้อยละ 13.8 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 4.3 งานมีเงินเดือนประจำ และร้อยละ 3.2 รับจ้างทางการเกษตร ส่วนอาชีพหลักของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 77.4 มีอาชีพ

หลักประกอบการเกษตร รองลงมาร้อยละ 9.4 ประกอบธุรกิจการค้า ร้อยละ 7.5 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 3.8 งานมีเงินเดือนประจำ และร้อยละ 1.9 รับจ้างทางการเกษตร

อาชีพรอง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 44.7 มีอาชีพรองรับจ้างทั่วไป รองลงมาร้อยละ 27.7 ประกอบการเกษตร ร้อยละ 18.0 ประกอบธุรกิจการค้า ร้อยละ 6.4 รับจ้างทางการเกษตร และร้อยละ 3.2 งานมีเงินเดือนประจำ ส่วนอาชีพรองของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 77.3 มีอาชีพรองรับจ้างทั่วไป รองลงมาร้อยละ 9.4 งานมีเงินเดือนประจำ ร้อยละ 5.7 ประกอบธุรกิจการค้า และร้อยละ 3.8 เท่ากันประกอบการเกษตร และรับจ้างทางการเกษตร

ตารางที่ 4.10 รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชนระดับดี (n = 94)		วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตร (บาท/ปี)				
≤ 35,000	2	2.1	14	26.4
35,001 – 70,000	33	35.1	22	41.5
70,001 – 105,000	34	36.2	7	13.2
105,001 – 140,000	0	0.0	10	18.9
≥ 140,001	25	26.6	0	0.0
ค่าต่ำสุด =	30,000		15,000	
ค่าสูงสุด =	500,000		120,000	
ค่าเฉลี่ย =	125,042.55		62,452.83	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	100,891.80		32,575.69	

จากตารางที่ 4.10 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตร สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ

การประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 36.2 มีรายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตร 70,001 – 105,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 35.1 มีรายได้ 35,001 – 70,000 บาทต่อปี ร้อยละ 26.6 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 140,001 บาทต่อปี และร้อยละ 2.1 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 35,000 บาทต่อปี โดยรายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรต่ำสุด 30,000 บาทต่อปี สูงสุด 500,000 บาทต่อปี และเฉลี่ย 125,042.55 บาทต่อปี สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 41.5 มีรายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตร 35,001 – 70,000 บาทต่อปี ร้อยละ 26.4 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 35,000 บาทต่อปี ร้อยละ 18.9 มีรายได้ 105,001 – 140,000 บาทต่อปี และร้อยละ 13.2 มีรายได้ 70,001 – 105,000 บาทต่อปี โดยรายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรต่ำสุด 15,000 บาทต่อปี สูงสุด 120,000 บาทต่อปี และเฉลี่ย 62,452.83 บาทต่อปี

ตารางที่ 4.11 รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ

การประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชนระดับดี (n = 94)		วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร(บาท/ปี)				
≤ 35,000	20	21.3	27	50.9
35,001 – 70,000	20	21.3	16	30.2
70,001 – 105,000	21	22.3	10	18.9
105,001 – 140,000	8	8.5	0	0.0
≥ 140,001	25	26.6	0	0.0
ค่าต่ำสุด =	30,000		20,000	
ค่าสูงสุด =	400,000		100,000	
ค่าเฉลี่ย =	114,462.77		46,226.42	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	102,428.90		25,379.90	

จากตารางที่ 4.11 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ

การประเมินศักยภาพพระดัดดี ร้อยละ 26.6 มีรายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 140,001 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 22.3 มีรายได้ 70,001 - 105,000 บาทต่อปี ร้อยละ 21.3 เท่ากันมีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 35,000 บาทต่อปี และ 35,001 - 70,000 บาทต่อปี และร้อยละ 8.5 มีรายได้ 105,001 - 140,000 บาทต่อปี โดยมีรายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร ต่ำสุด 30,000 บาทต่อปี สูงสุด 400,000 บาทต่อปี และเฉลี่ย 114,426.77 บาทต่อปี สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพพระดัดดีปานกลาง ร้อยละ 50.9 มีรายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35,000 บาทต่อปี ร้อยละ 30.2 มีรายได้ 35,001 - 70,000 บาทต่อปี และร้อยละ 18.9 มีรายได้ 70,001 - 105,000 บาทต่อปี โดยรายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรต่ำสุด 20,000 บาทต่อปี สูงสุด 100,000 บาทต่อปี และเฉลี่ย 46,226.42 บาทต่อปี

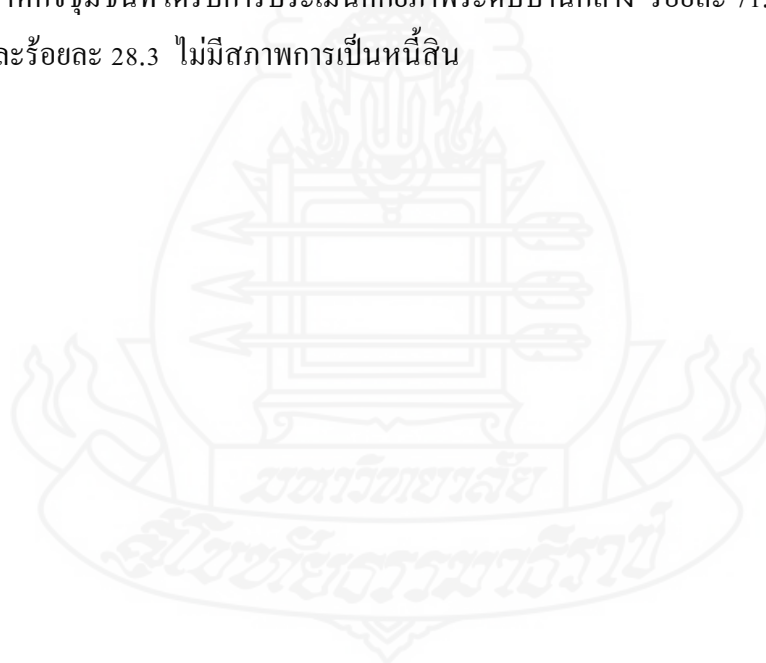
ตารางที่ 4.12 รายจ่ายของครัวเรือนและสภาพการเป็นหนี้สินของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ การประเมินศักยภาพพระดัดดีและระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชนระดับดี (n = 94)		วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายจ่ายของครัวเรือน (บาท/ปี)				
≤ 35,000	5	5.3	0	0.0
35,001 - 70,000	33	35.1	43	81.1
70,001 - 105,000	23	24.5	10	18.9
105,001 - 140,000	12	12.8	0	0.0
≥ 140,001	21	22.3	0	0.0
ค่าต่ำสุด =	30,000		40,000	
ค่าสูงสุด =	600,000		100,000	
ค่าเฉลี่ย =	123,856.38		60,754.72	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	126,331.60		21,176.82	
สภาพการเป็นหนี้สิน				
ไม่มีหนี้สิน	15	15.9	15	28.3
มีหนี้สิน	79	84.1	38	71.7

จากตารางที่ 4.12 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

รายจ่ายของครัวเรือน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 35.1 มีรายจ่ายของครัวเรือน 35,001 – 70,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 24.5 มีรายจ่าย 70,001 – 105,000 บาทต่อปี ร้อยละ 22.3 มีรายจ่ายมากกว่าหรือเท่ากับ 140,001 บาทต่อปี ร้อยละ 12.8 มีรายจ่าย 105,001 – 140,000 บาทต่อปี และร้อยละ 5.3 มีรายจ่ายน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35,000 บาทต่อปี โดยรายจ่ายของครัวเรือนต่ำสุด 30,000 บาทต่อปี สูงสุด 600,000 บาทต่อปี และเฉลี่ย 123,856.38 บาทต่อปี สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 81.1 มีรายจ่ายของครัวเรือน 35,001 – 70,000 บาทต่อปี และร้อยละ 18.9 มีรายจ่าย 70,001 – 105,000 บาทต่อปี โดยรายจ่ายของครัวเรือนต่ำสุด 40,000 บาทต่อปี สูงสุด 100,000 บาทต่อปี และเฉลี่ย 60,754.72 บาทต่อปี

สภาพการเป็นหนี้สิน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 84.1 มีสภาพการเป็นหนี้สิน และร้อยละ 15.9 ไม่มีสภาพการเป็นหนี้สิน ส่วนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 71.7 มีสภาพการเป็นหนี้สิน และร้อยละ 28.3 ไม่มีสภาพการเป็นหนี้สิน

ตารางที่ 4.13 จำนวนแรงงานในครัวเรือน ขนาดพื้นที่การเกษตร และราคาผลผลิตที่ได้รับ
ในปีที่ผ่านมาของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี
และระดับปานกลาง

ประเด็น	วิสาหกิจชุมชนระดับดี (n = 94)		วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง (n = 53)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)				
1 - 2	52	55.3	6	11.3
3 - 4	40	42.6	35	66.0
≥ 5	2	2.1	12	22.7
ค่าต่ำสุด =	1		2	
ค่าสูงสุด =	8		5	
ค่าเฉลี่ย =	2.63		3.49	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	1.21		0.97	
ขนาดพื้นที่การเกษตร (ไร่)				
≤ 3	24	25.5	13	24.5
4 - 6	26	27.7	40	75.5
7 - 9	3	3.2	0	0.0
≥ 10	41	43.6	0	0.0
ค่าต่ำสุด =	1		2	
ค่าสูงสุด =	70		6	
ค่าเฉลี่ย =	10.66		4.26	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =	12.88		1.30	
ราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมา				
ปานกลาง	49	52.1	13	24.5
ตกต่ำ	45	47.9	40	75.5

จากตารางที่ 4.13 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 55.3 มีแรงงานในครัวเรือน 1 - 2 คน รองลงมา ร้อยละ 42.6 มีแรงงาน 3 - 4 คน และร้อยละ 2.1 มีแรงงานมากกว่าหรือเท่ากับ 5 คน โดยมีแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน และเฉลี่ย 2.63 คน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 66.0 มีแรงงานในครัวเรือน 3 - 4 คน รองลงมา ร้อยละ 22.7 มีแรงงานมากกว่าหรือเท่ากับ 5 คน และร้อยละ 11.3 มีแรงงาน 1 - 2 คน โดยมีแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 2 คน สูงสุด 5 คน และเฉลี่ย 3.49 คน

ขนาดพื้นที่การเกษตร สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 43.6 มีขนาดพื้นที่การเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 27.7 มีขนาดพื้นที่ 4 - 6 ไร่ ร้อยละ 25.5 มีขนาดพื้นที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ไร่ และร้อยละ 3.2 มีขนาดพื้นที่ 7 - 9 ไร่ โดยมีขนาดพื้นที่การเกษตรต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 70 ไร่ และเฉลี่ย 10.66 ไร่ ส่วนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 75.5 มีขนาดพื้นที่การเกษตร 4 - 6 ไร่ และร้อยละ 24.5 มีขนาดพื้นที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ไร่ โดยมีขนาดพื้นที่การเกษตรต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 6 ไร่ และเฉลี่ย 4.26 ไร่

ราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมา สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ร้อยละ 52.1 ราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมา มีราคาในระดับปานกลาง และร้อยละ 47.9 ราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมา มีราคาในระดับตกต่ำ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 75.5 ราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมา มีราคาในระดับตกต่ำ และร้อยละ 24.5 ราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมา มีราคาในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.14 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน
ศักยภาพระดับดี ด้านการวางแผน

(n = 94)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การหาแนวทางในการ ดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	25 (26.6)	43 (45.7)	26 (27.7)	4.01 (0.740)	มาก
2. การพิจารณาแบ่งปัน ผลประโยชน์ให้กับสมาชิก	3 (3.2)	13 (13.8)	17 (18.1)	29 (30.9)	32 (34.0)	3.79 (1.154)	มาก
3. การตั้งกฎกติกาในการ ดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	0 (0.0)	18 (19.1)	35 (37.2)	36 (38.3)	5 (5.3)	3.30 (0.840)	ปาน กลาง
4. การกำหนดบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการกลุ่ม	0 (0.0)	19 (20.2)	31 (33.0)	38 (40.4)	6 (6.4)	3.33 (0.872)	ปาน กลาง
5. การวางแผนและจัดทำ แผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม	0 (0.0)	9 (9.6)	25 (26.6)	46 (48.9)	14 (14.9)	3.69 (0.843)	มาก
6. การคัดเลือกผู้รับผิดชอบใน กิจกรรมต่างๆของกลุ่ม	0 (0.0)	9 (9.6)	28 (29.8)	40 (42.6)	17 (18.1)	3.69 (0.880)	มาก
7. การกำหนดต้นทุนการผลิต สินค้าของกลุ่ม	0 (0.0)	9 (9.6)	30 (31.9)	38 (40.4)	17 (18.1)	3.67 (0.885)	มาก
เฉลี่ยรวม						3.64 (0.888)	มาก

การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี มีส่วนร่วมระดับมากในภาพรวม และใน 5 ประเด็น ได้แก่ การหาแนวทางในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม การพิจารณาแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม การวางแผนและจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม การคัดเลือกผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม และการกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม (\bar{X} = 4.01, 3.79, 3.69, 3.69 และ 3.67 ตามลำดับ) และมีส่วนร่วมระดับปานกลางใน 2 ประเด็น ได้แก่ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม และการตั้งกฎกติกาในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม (\bar{X} = 3.33 และ 3.30 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.15 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการดำเนินงาน

(n = 94)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การสนับสนุนด้านการเงิน ในการดำเนินงาน	0 (0.0)	0 (0.0)	30 (31.9)	34 (36.2)	30 (31.9)	4.00 (0.803)	มาก
2. การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงาน	0 (0.0)	3 (3.2)	35 (37.2)	35 (37.2)	21 (22.3)	3.79 (0.828)	มาก
3. การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์ สินค้าของกลุ่ม	0 (0.0)	6 (6.4)	38 (40.4)	28 (29.8)	22 (23.4)	3.70 (0.902)	มาก
4. การประสานงานกับ บุคคลที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	0 (0.0)	14 (14.9)	27 (28.7)	33 (35.1)	20 (21.3)	3.63 (0.984)	มาก
5. การตรวจสอบการดำเนิน ธุรกิจกลุ่ม	0 (0.0)	18 (19.1)	36 (38.3)	27 (28.7)	13 (13.8)	3.37 (0.950)	ปาน กลาง
6. การให้คำแนะนำในเรื่องที่ มีความรู้ความชำนาญเป็น พิเศษแก่กลุ่ม	0 (0.0)	21 (22.3)	27 (28.7)	28 (29.8)	18 (19.1)	3.46 (10.44)	มาก
เฉลี่ยรวม						3.66 (2.485)	มาก

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน
ศักยภาพระดับดี มีส่วนร่วมระดับมากในภาพรวม และใน 5 ประเด็น ได้แก่ การสนับสนุนด้าน
การเงิน ในการดำเนินงานกลุ่ม การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน การเผยแพร่ข้อมูล
ข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม การประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจ
ของกลุ่ม และการให้คำแนะนำในเรื่องที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษแก่กลุ่ม (\bar{x} = 4.00, 3.79,
3.70, 3.63 และ 3.46 ตามลำดับ) และมีส่วนร่วมระดับปานกลางใน 1 ประเด็น คือ

การตรวจสอบการดำเนินธุรกิจกลุ่ม ($\bar{x} = 3.37$)

ตารางที่ 4.16 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับดี ด้านผลประโยชน์

(n = 94)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การได้รับผลประโยชน์ จากกลุ่มในฐานะสมาชิก	0 (0.0)	3 (3.2)	35 (37.2)	32 (34.0)	24 (25.5)	3.82 (0.855)	มาก
2. การรับผลประโยชน์ที่ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	0 (0.0)	8 (8.5)	33 (35.1)	28 (29.8)	25 (26.6)	3.74 (0.950)	มาก
3. การรับผลประโยชน์ที่ ทำให้มีความรู้	6 (6.4)	0 (0.0)	28 (29.8)	38 (40.4)	22 (23.4)	3.74 (1.026)	มาก
4. การรับผลประโยชน์ที่ ทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แก่ครอบครัว	3 (3.2)	11 (11.7)	23 (24.5)	32 (34.0)	25 (26.6)	3.69 (1.089)	มาก
5. การรับผลประโยชน์ที่ ทำให้มีความคุ้นเคย สนิทสนมกับเพื่อนสมาชิก	0 (0.0)	8 (8.5)	14 (14.9)	46 (48.9)	26 (27.7)	3.96 (0.879)	มาก
6. การรับผลประโยชน์ที่ ทำให้เป็นที่นับถือของคน ในชุมชนมากขึ้น	0 (0.0)	22 (23.2)	28 (29.5)	36 (37.9)	8 (8.4)	3.32 (0.930)	ปาน กลาง
เฉลี่ยรวม						3.71 (0.960)	มาก

การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพ
ระดับดี มีส่วนร่วมระดับมากในภาพรวม และใน 5 ประเด็น ได้แก่ การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มี
ความคุ้นเคยสนิทสนมกับเพื่อนสมาชิก การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มในฐานะสมาชิก การรับ

ผลประโยชน์ที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความรู้ และการรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว (\bar{x} = 3.96, 3.82, 3.74, 3.74 และ 3.69 ตามลำดับ) และมีส่วนร่วมระดับปานกลางใน 1 ประเด็น คือ การรับผลประโยชน์ที่ทำให้เป็นที่นับถือของคนในชุมชนมากขึ้น (\bar{x} = 3.32)

ตารางที่ 4.17 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการประเมินผล

(n = 94)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การติดตามและรับรู้ ความก้าวหน้าของธุรกิจ	0 (0.0)	3 (3.2)	22 (23.4)	50 (53.2)	19 (20.2)	3.90 (0.749)	มาก
2. การทำงานเพื่อติดตามผล การดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	0 (0.0)	9 (9.6)	32 (34.0)	41 (43.6)	22 (23.4)	3.81 (0.907)	มาก
3. การประเมินผลการดำเนิน ธุรกิจของกลุ่มในรอบปี	0 (0.0)	19 (20.0)	30 (31.6)	37 (38.6)	8 (8.4)	3.36 (0.902)	ปาน กลาง
4. การประเมินผลการ ปฏิบัติงานของผู้นำและ คณะกรรมการกลุ่ม	0 (0.0)	19 (20.0)	30 (31.6)	39 (41.1)	6 (6.3)	3.34 (0.874)	ปาน กลาง
5. การประเมินผลการ ปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม	0 (0.0)	17 (17.9)	27 (28.7)	42 (44.7)	6 (6.3)	3.41 (0.860)	มาก
เฉลี่ยรวม						3.56 (0.858)	มาก

การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน
ศักยภาพในระดับดี มีส่วนร่วมระดับมากในภาพรวม และใน 3 ประเด็น ได้แก่ การติดตามและ
รับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ การทำงานเพื่อติดตามผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม และการ
ประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม (\bar{x} = 3.90, 3.81 และ 3.41 ตามลำดับ) และมีส่วนร่วม

ระดับปานกลางใน 2 ประเด็น ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มในรอบปี และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม (\bar{X} = 3.36 และ 3.34 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.18 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน
ศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการวางแผน

(n = 53)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การหาแนวทางในการ ดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	0 (0.0)	2 (3.8)	45 (84.9)	6 (11.3)	0 (0.0)	3.08 (0.385)	ปาน กลาง
2. การพิจารณาแบ่งปัน ผลประโยชน์ให้กับสมาชิก	13 (24.5)	38 (71.7)	0 (0.0)	2 (3.8)	0 (0.0)	1.83 (0.612)	น้อย
3. การตั้งกฎกติกาในการ ดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	0 (0.0)	32 (60.4)	21 (39.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.40 (0.494)	น้อย
4. การกำหนดบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการกลุ่ม	0 (0.0)	38 (71.7)	15 (28.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.28 (0.455)	น้อย
5. การวางแผนและจัดทำ แผนการดำเนินงานของกลุ่ม	0 (0.0)	33 (62.3)	20 (37.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.38 (0.489)	น้อย
6. การคัดเลือกผู้รับผิดชอบ ในกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม	0 (0.0)	32 (60.4)	17 (32.1)	4 (7.5)	0 (0.0)	2.47 (0.639)	น้อย
7. การกำหนดต้นทุนการ ผลิตสินค้าของกลุ่ม	2 (3.8)	34 (64.2)	3 (5.7)	14 (26.4)	0 (0.0)	2.55 (0.932)	น้อย
เฉลี่ยรวม						2.43 (0.572)	น้อย

การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง มีส่วนร่วมระดับน้อยในภาพรวม และใน 6 ประเด็น ได้แก่ การกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม การคัดเลือกผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม การตั้งกฎกติกาในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม การวางแผนและจัดทำแผนการดำเนินงานของกลุ่ม การกำหนดบทบาท

หน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม และการพิจารณาแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม (\bar{X} = 2.55, 2.47, 2.40, 2.38, 2.28 และ 1.83 ตามลำดับ) และมีส่วนร่วมระดับปานกลางใน 1 ประเด็น คือ การหาแนวทางในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม (\bar{X} = 3.08)

ตารางที่ 4.19 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน ศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการดำเนินงาน

(n = 53)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การสนับสนุนด้านการเงิน ในการดำเนินงานกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	47 (88.7)	6 (11.3)	0 (0.0)	3.11 (0.320)	ปาน กลาง
2. การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงาน	0 (0.0)	0 (0.0)	39 (73.6)	14 (26.4)	0 (0.0)	3.26 (0.445)	ปาน กลาง
3. การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์ สินค้าของกลุ่ม	0 (0.0)	44 (83.0)	9 (17.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.17 (0.379)	น้อย
4. การประสานงานกับ บุคคลที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	19 (35.8)	13 (24.5)	21 (39.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.04 (0.876)	น้อย
5. การตรวจสอบการดำเนิน ธุรกิจกลุ่ม	4 (7.5)	29 (54.7)	20 (37.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.30 (0.607)	น้อย
6. การให้คำแนะนำในเรื่องที่ มีความรู้ความชำนาญเป็น พิเศษแก่กลุ่ม	4 (7.5)	19 (35.8)	30 (56.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.49 (0.639)	น้อย
เฉลี่ยรวม						2.56 (0.544)	น้อย

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน ศักยภาพระดับปานกลาง มีส่วนร่วมระดับน้อยในภาพรวม และใน 4 ประเด็น ได้แก่ การให้คำแนะนำในเรื่องที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษแก่กลุ่ม การตรวจสอบการดำเนินธุรกิจกลุ่ม

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม และการประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม (\bar{x} = 2.49, 2.30, 2.17 และ 2.04 ตามลำดับ) และมีส่วนร่วมร่วมระดับปานกลางใน 2 ประเด็น ได้แก่ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน และการสนับสนุนด้านการเงินในการดำเนินงานกลุ่ม (\bar{x} = 3.26 และ 3.11 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.20 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านผลประโยชน์

(n = 53)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					เฉลี่ย (S.D)	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มในฐานะสมาชิก	0 (0.0)	27 (50.9)	21 (39.6)	5 (9.4)	0 (0.0)	2.58 (0.663)	น้อย
2. การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	5 (9.4)	14 (26.4)	34 (64.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.55 (0.667)	น้อย
3. การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความรู้	9 (17.0)	5 (9.4)	39 (73.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.57 (0.772)	น้อย
4. การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว	16 (30.2)	20 (37.7)	10 (18.9)	7 (13.2)	0 (0.0)	2.15 (1.008)	น้อย
5. การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความคุ้นเคยสนิทสนมกับเพื่อนสมาชิก	5 (9.4)	28 (52.8)	20 (37.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.28 (0.632)	น้อย
6. การรับผลประโยชน์ที่ทำให้เป็นที่นับถือของคนในชุมชนมากขึ้น	0 (0.0)	27 (50.9)	26 (49.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.49 (0.505)	น้อย
เฉลี่ยรวม						2.44 (0.708)	น้อย

การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง มีส่วนร่วมระดับน้อยในภาพรวม และใน 6 ประเด็น ได้แก่ การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มในฐานะสมาชิก การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความรู้ การรับผลประโยชน์ที่

ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การรับผลประโยชน์ที่ทำให้เป็นที่นับถือของคนในชุมชนมากขึ้น การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความคุ้นเคยสนิทสนมกับเพื่อนสมาชิก และการรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว (\bar{X} = 2.58, 2.57, 2.55, 2.49, 2.28 และ 2.15 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.21 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน ศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการประเมินผล

(n = 53)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					เฉลี่ย (S.D)	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ	5 (9.4)	28 (52.8)	15 (28.3)	5 (9.4)	0 (0.0)	2.38 (0.790)	น้อย
2. การทำงานเพื่อติดตามผลการดำเนินงานของธุรกิจในรอบปี	6 (11.3)	17 (32.1)	28 (52.8)	2 (3.8)	0 (0.0)	2.49 (0.750)	น้อย
3. การประเมินผลการดำเนินงานของธุรกิจในรอบปี	6 (11.3)	15 (28.3)	25 (47.2)	7 (13.2)	0 (0.0)	2.62 (0.860)	ปานกลาง
4. การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม	10 (18.9)	16 (30.2)	15 (28.3)	5 (9.4)	7 (13.2)	2.68 (1.268)	ปานกลาง
5. การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม	9 (17.0)	25 (47.2)	5 (9.4)	7 (13.2)	7 (13.2)	2.58 (1.292)	น้อย
เฉลี่ยรวม						2.55 (0.992)	น้อย

การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน ศักยภาพระดับปานกลาง มีส่วนร่วมระดับน้อยในภาพรวม และใน 3 ประเด็น ได้แก่ การประเมินผล การปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม การทำงานเพื่อติดตามผลการดำเนินงานของธุรกิจในรอบปี และการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ (\bar{X} = 2.58, 2.49 และ 2.38 ตามลำดับ) และมีส่วนร่วมระดับปานกลางใน 2 ประเด็น ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและ

คณะกรรมการกลุ่ม และการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มในรอบปี ($\bar{x} = 2.68$ และ 2.62 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่
ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง ในภาพรวม

ประเด็นการมีส่วนร่วม	วิสาหกิจชุมชนระดับดี		วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ด้านการวางแผน	3.64	มาก	2.43	น้อย
ด้านการดำเนินงาน	3.66	มาก	2.56	น้อย
ด้านผลประโยชน์	3.71	มาก	2.44	น้อย
ด้านการประเมินผล	3.56	มาก	2.55	น้อย
เฉลี่ยรวม	3.64	มาก	2.50	น้อย

จากตารางที่ 4.22 สามารถเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ระหว่างวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง ดังนี้ วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระดับมากในภาพรวม และทั้ง 4 ด้าน โดยสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อย ได้แก่ ผลประโยชน์ การดำเนินงาน การวางแผน และการประเมินผล ($\bar{x} = 3.71, 3.66, 3.64$ และ 3.56 ตามลำดับ) ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมดีกว่าวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง กล่าวคือ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระดับน้อยในภาพรวม และทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การดำเนินงาน การประเมินผล ผลประโยชน์ และการวางแผน ($\bar{x} = 2.56, 2.55, 2.44$ และ 2.43 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
ที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง จำแนกรายประเด็นย่อย

ประเด็นการมีส่วนร่วม	วิสาหกิจชุมชน	
	ระดับดี	ระดับปานกลาง
1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน	มาก	น้อย
1.1 การหาแนวทางในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	มาก	ปานกลาง
1.2 การพิจารณาแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม	มาก	น้อย
1.3 การตั้งกฎกติกาในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	ปานกลาง	น้อย
1.4 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม	ปานกลาง	น้อย
1.5 การวางแผนและจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม	มาก	น้อย
1.6 การคัดเลือกผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม	มาก	น้อย
1.7 การกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม	มาก	น้อย
2. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน	มาก	น้อย
2.1 การสนับสนุนด้านการเงินในการดำเนินงานกลุ่ม	มาก	ปานกลาง
2.2 การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน	มาก	ปานกลาง
2.3 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม	มาก	น้อย
2.4 การประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	มาก	น้อย
2.5 การตรวจสอบการดำเนินธุรกิจกลุ่ม	ปานกลาง	น้อย
2.6 การให้คำแนะนำในเรื่องที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษแก่กลุ่ม	มาก	น้อย
3. การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์	มาก	น้อย
3.1 การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มในฐานะสมาชิก	มาก	น้อย
3.2 การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	มาก	น้อย
3.3 การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความรู้	มาก	น้อย
3.4 การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว	มาก	น้อย
3.5 การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความคุ้นเคยสนิทสนมกับเพื่อนสมาชิก	มาก	น้อย
3.6 การรับผลประโยชน์ที่ทำให้เป็นที่นับถือของคนในชุมชนมากขึ้น	ปานกลาง	น้อย

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ประเด็นการมีส่วนร่วม	วิสาหกิจชุมชน	
	ระดับดี	ระดับปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล	มาก	น้อย
4.1 การติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ	มาก	น้อย
4.2 การทำงานเพื่อติดตามผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม	มาก	น้อย
4.3 การประเมินผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่มในรอบปี	ปานกลาง	ปานกลาง
4.4 การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม	ปานกลาง	ปานกลาง
4.5 การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม	มาก	น้อย

จากตารางที่ 4.23 สามารถเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง จำแนกรายประเด็นย่อย ในแต่ละด้าน รวม 4 ด้าน ดังนี้

การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีมีส่วนร่วมในการวางแผนในระดับมาก และวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางมีส่วนร่วมในระดับน้อย ในภาพรวมและในประเด็นย่อย 4 ประเด็น ได้แก่ การพิจารณาแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม การวางแผนและจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม การคัดเลือกผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม และการกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม ในขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีมีส่วนร่วมในระดับมาก และวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ในประเด็นย่อยของการหาแนวทางในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม นอกจากนี้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางมีส่วนร่วมในระดับน้อย ในประเด็นย่อยของการตั้งกฎกติกาในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมาก และวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางมีส่วนร่วมในระดับน้อย ในภาพรวมและในประเด็นย่อย 3 ประเด็น ได้แก่ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม การประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม และการให้คำแนะนำในเรื่องที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษแก่กลุ่ม ในขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีมีส่วนร่วมในระดับมาก และวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางมีส่วนร่วมใน

ระดับปานกลาง ในประเด็นย่อย 2 ประเด็น ได้แก่ การสนับสนุนด้านการเงินในการดำเนินงาน กลุ่ม และการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน นอกจากนี้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางมีส่วนร่วมระดับน้อย ใน ประเด็นย่อยของการตรวจสอบการดำเนินธุรกิจกลุ่ม

การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ สมาชิกวิสาหกิจที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ในระดับมาก และวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางมีส่วนร่วมในระดับน้อย ในภาพรวมและประเด็นย่อย 5 ประเด็น ได้แก่ การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มในฐานะสมาชิก การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความรู้ การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว และการรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความคุ้นเคยสนิทสนมกับเพื่อนสมาชิก ในขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางมีส่วนร่วมในระดับน้อย ในประเด็นย่อยของการรับผลประโยชน์ที่ทำให้เป็นที่นับถือของคนในชุมชนมากขึ้น

การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีมีส่วนร่วมในการประเมินผลในระดับมาก และวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางมีส่วนร่วมในระดับน้อย ในภาพรวมและในประเด็นย่อย 3 ประเด็น ได้แก่ การติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ การทำงานเพื่อติดตามผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม และการประเมินผล การปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม ในขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางมีส่วนร่วมในระดับปานกลางเท่ากัน ในประเด็นย่อย 2 ประเด็น ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่มในรอบปี และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

3.1 ปัญหา

ตารางที่ 4.24 ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการวางแผน

(n = 94)

ประเด็น	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การประชุมของกลุ่มเพื่อ การวางแผนมีไม่บ่อยครั้ง	3 (3.2)	30 (31.9)	36 (38.6)	19 (20.2)	6 (6.4)	2.95 (0.955)	ปาน กลาง
2. กลุ่มขาดความรู้ด้าน การวางแผน	6 (6.4)	21 (22.3)	53 (56.4)	9 (9.6)	5 (5.3)	2.85 (0.879)	ปาน กลาง
3. กลุ่มมีการวางแผนการตลาด ไม่ต่อเนื่อง	6 (6.4)	27 (28.7)	39 (41.5)	19 (20.2)	3 (3.2)	2.85 (0.927)	ปาน กลาง
4. กิจกรรมของกลุ่มไม่ สอดคล้องกับความต้องการ ของสมาชิก	12 (12.8)	27 (28.7)	44 (46.8)	11 (11.7)	0 (0.0)	2.57 (0.861)	น้อย
5. กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์ จึงมีสมาชิกบางคนไม่เข้าใจ เป็นเหตุให้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	12 (12.8)	27 (28.7)	36 (38.3)	19 (20.2)	0 (0.0)	2.66 (0.945)	ปาน กลาง
6. คณะกรรมการกลุ่มไม่เปิด โอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม	18 (19.1)	21 (22.3)	33 (35.1)	20 (21.3)	2 (2.1)	2.65 (1.085)	ปาน กลาง
7. คณะกรรมการไม่มี การกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มฯ	0 (0.0)	17 (17.9)	25 (26.3)	38 (40.0)	14 (14.7)	3.52 (0.959)	มาก
8. สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน	0 (0.0)	8 (8.4)	40 (42.6)	31 (32.6)	15 (15.8)	3.56 (0.862)	มาก
9. สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน	15 (16.0)	30 (31.9)	29 (30.9)	14 (14.9)	6 (6.4)	2.64 (1.115)	ปาน กลาง
10. สมาชิกไม่ได้เข้าร่วม การจัดทำแผนการทำกิจกรรม จึงทำให้สมาชิกมองไม่เห็น ความสำคัญของกิจกรรม	12 (12.8)	35 (37.2)	27 (28.7)	20 (21.3)	0 (0.0)	2.59 (0.966)	น้อย
11. สมาชิกไม่มีความรู้และไม่ เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจ ชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วม ด้านการวางแผน	6 (6.4)	35 (37.2)	33 (35.1)	20 (21.3)	0 (0.0)	2.71 (0.875)	ปาน กลาง
เฉลี่ยรวม						2.87 (0.948)	ปาน กลาง

ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี มีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการวางแผน ในภาพรวมระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$) และมีปัญหาในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน และคณะกรรมการไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มฯ ($\bar{X} = 3.56$ และ 3.52 ตามลำดับ)

ปัญหาในระดับปานกลาง 7 ประเด็น ได้แก่ การประชุมของกลุ่มเพื่อการวางแผนมีไม่บ่อยครั้ง กลุ่มขาดความรู้ด้านการวางแผน กลุ่มมีการวางแผนการตลาดไม่ต่อเนื่อง สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์จึงมีสมาชิกบางคนไม่เข้าใจเป็นเหตุให้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คณะกรรมการกลุ่มไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม และสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุมเนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน ($\bar{X} = 2.95, 2.85, 2.85, 2.71, 2.66, 2.65$ และ 2.64 ตามลำดับ)

ปัญหาในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมการจัดทำแผนการทำกิจกรรม จึงทำให้สมาชิกมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม และกิจกรรมของกลุ่มไม่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก ($\bar{X} = 2.59$ และ 2.57 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.25 ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการดำเนินงาน

(n = 94)

ประเด็น	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
1. การประชุมของกลุ่มชี้แจง การดำเนินงานไม่บ่อยครั้ง	9 (9.6)	31 (33.0)	42 (44.7)	12 (12.8)	0 (0.0)	2.61 (0.832)	ปาน กลาง
2. กลุ่มขาดงบประมาณใน การสนับสนุนกิจกรรมจาก หน่วยงานภาครัฐ	0 (0.0)	14 (14.9)	32 (34.0)	33 (35.1)	15 (16.0)	3.52 (0.936)	มาก
3. กลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ จำเป็น	3 (3.2)	30 (31.9)	34 (36.2)	24 (25.5)	3 (3.2)	2.94 (0.914)	ปาน กลาง
4. กลุ่มขาดวัตถุดิบเป็นบาง ช่วงเวลา ต้องการหาความรู้เรื่อง อื่นๆ เสริมกิจกรรมของกลุ่มฯ	3 (3.2)	37 (39.4)	34 (36.2)	17 (18.1)	3 (3.2)	2.79 (0.890)	ปาน กลาง
5. ผลผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมี เฉพาะช่วง	5 (5.3)	43 (45.7)	34 (36.2)	9 (9.6)	3 (3.2)	2.60 (0.859)	น้อย
6. ผลผลิตภัณฑ์สินค้าไม่ได้ มาตรฐาน	3 (3.2)	42 (44.7)	31 (33.0)	15 (16)	3 (3.2)	2.71 (0.887)	ปาน กลาง
7. ราคาผลผลิตตกต่ำ	5 (5.3)	33 (35.1)	23 (24.5)	18 (19.1)	15 (16.0)	3.05 (1.186)	ปาน กลาง
8. กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับ ผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่ แน่นอน	3 (3.2)	10 (10.5)	28 (29.5)	29 (30.5)	24 (25.3)	3.67 (1.075)	มาก
9. คณะกรรมการไม่สามารถหา แหล่งเงินทุนได้	3 (3.2)	27 (28.7)	49 (52.1)	9 (9.6)	6 (6.4)	2.87 (0.870)	ปาน กลาง
10. คณะกรรมการขาดความรู้ ด้านการบริหารองค์กร	9 (9.6)	22 (23.4)	51 (54.3)	12 (12.8)	0 (0.0)	2.70 (0.814)	ปาน กลาง
11. คณะกรรมการไม่สามารถหา ช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่าย สินค้า	3 (3.2)	6 (6.3)	36 (37.9)	33 (34.7)	16 (16.8)	3.56 (0.957)	มาก

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
12. สมาชิกกลุ่มมีงานประจำหรืออาชีพหลักจึงไม่มีเวลามาทำกิจกรรมของกลุ่ม	6 (6.4)	36 (38.3)	43 (45.7)	6 (6.4)	3 (3.2)	2.62 (0.831)	ปานกลาง
13. สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน	3 (3.2)	36 (38.3)	32 (34.0)	14 (14.9)	9 (9.6)	2.89 (1.021)	ปานกลาง
14. สมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลิตภัณฑ์	3 (3.2)	33 (35.1)	31 (33.0)	21 (22.3)	6 (6.4)	2.94 (0.982)	ปานกลาง
15. สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์	9 (9.6)	33 (35.1)	31 (33.0)	18 (19.1)	3 (3.2)	2.71 (0.991)	ปานกลาง
16. สมาชิกไม่มีโอกาสศึกษาดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ	3 (3.2)	33 (35.1)	34 (36.2)	18 (19.1)	6 (6.4)	2.90 (0.962)	
17. สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูก และช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร	9 (9.6)	30 (31.9)	29 (30.9)	14 (14.9)	12 (12.8)	2.89 (1.168)	
เฉลี่ยรวม						2.79 (0.951)	ปานกลาง

ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี มีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการดำเนินงานในภาพรวมระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.79$) และมีปัญหาในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อ

จำหน่ายสินค้า และกลุ่มขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ (\bar{X} = 3.67, 3.56 และ 3.52 ตามลำดับ)

ปัญหาในระดับปานกลาง 13 ประเด็น ได้แก่ ราคาผลผลิตตกต่ำ กลุ่มขาดวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น สมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลิตภัณฑ์ สมาชิกไม่มีโอกาสศึกษาดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูก และช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร คณะกรรมการไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้ กลุ่มขาดวัตถุประสงค์เป็นบางช่วงเวลา และต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆ เสริมกิจกรรมของกลุ่มฯ ผลิตภัณฑ์สินค้าไม่ได้มาตรฐาน สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์ คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร สมาชิกกลุ่มมีงานประจำหรืออาชีพหลักจึงไม่มีเวลามาทำกิจกรรมของกลุ่ม และการประชุมของกลุ่มชี้แจงการดำเนินงานไม่บ่อยครั้ง (\bar{X} = 3.05, 2.94, 2.94, 2.90, 2.89, 2.89, 2.87, 2.79, 2.71, 2.71, 2.70, 2.62 และ 2.61 ตามลำดับ)

ปัญหาในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมีเฉพาะช่วง (\bar{X} = 2.60)

ตารางที่ 4.26 ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับดี ด้านผลประโยชน์ (n = 94)

ประเด็น	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การดำเนินธุรกิจของกลุ่ม ยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า	3 (3.2)	9 (9.5)	30 (31.6)	31 (32.6)	21 (22.1)	3.62 (1.038)	มาก
2. การกำหนดผลประโยชน์ แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น	5 (5.3)	8 (8.4)	32 (33.7)	27 (28.4)	22 (23.2)	3.56 (1.103)	มาก
3. คณะกรรมการไม่มี ความสามารถในการสร้าง เงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิกมี ส่วนร่วม	12 (12.8)	24 (25.5)	35 (37.2)	17 (18.1)	6 (6.4)	2.80 (1.083)	ปาน กลาง
4. สมาชิกขาดการประชุม ชี้แจงผลประโยชน์อย่าง ต่อเนื่อง	12 (12.8)	32 (34.0)	37 (39.4)	10 (10.6)	3 (3.2)	2.57 (0.956)	น้อย
5. สมาชิกมีความสัมพันธ์ใน รูปแบบเครือญาติทำให้การ ตัดสินใจเกิดความลำบาใจ	12 (12.8)	26 (27.7)	40 (42.6)	13 (13.8)	3 (3.2)	2.67 (0.977)	ปาน กลาง
เฉลี่ยรวม						3.04 (1.031)	ปาน กลาง

ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน
ศักยภาพระดับดี มีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านผลประโยชน์
ในภาพรวมระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.04$) และมีปัญหาในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ การดำเนิน
ธุรกิจของกลุ่มยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า และการกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง
เท่านั้น ($\bar{x} = 3.62$ และ 3.56 ตามลำดับ)

ปัญหาในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการไม่มีความสามารถในการสร้างเงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วม และสมาชิกมีความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือข่ายทำให้การตัดสินใจเกิดความล่าช้า (\bar{X} = 2.80 และ 2.67 ตามลำดับ)

ปัญหาในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ สมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง (\bar{X} = 2.57)

ตารางที่ 4.27 ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับดี ด้านการประเมินผล (n = 94)

ประเด็น	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
1. คณะกรรมการไม่เห็น ความสำคัญของการ ประเมินผล	4 (4.2)	9 (9.5)	35 (36.8)	25 (26.3)	21 (22.1)	3.53 (1.075)	มาก
2. คณะกรรมการขาดการ ติดตามและรับรู้ความก้าวหน้า ของธุรกิจ	3 (3.2)	29 (30.9)	42 (44.7)	8 (8.5)	12 (12.8)	2.97 (1.021)	ปาน กลาง
3. คณะกรรมการไม่ทราบ เกณฑ์การประเมินผล	9 (9.6)	13 (13.8)	53 (56.4)	10 (10.6)	9 (9.6)	2.97 (1.010)	ปาน กลาง
4. สมาชิกไม่มีความรู้และไม่ เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจ ชุมชนทำให้ขาดการมีส่วน ร่วมด้านการประเมินผล	3 (3.2)	28 (29.8)	41 (43.6)	10 (10.6)	12 (12.8)	3.00 (1.027)	ปาน กลาง
5. สมาชิกกลุ่มไม่ทราบเกณฑ์ การประเมินผล	3 (3.2)	13 (13.7)	32 (33.7)	23 (24.2)	23 (24.2)	3.53 (1.104)	มาก
6. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง	6 (6.4)	33 (35.1)	36 (38.3)	16 (17.0)	3 (3.2)	2.76 (0.924)	ปาน กลาง
เฉลี่ยรวม						3.13 (1.027)	ปาน กลาง

ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี มีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ด้านการประเมินผล ในภาพรวมระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) และมีปัญหาในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผล และสมาชิกกลุ่มไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล ($\bar{X} = 3.53$ เท่ากัน) ปัญหาในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล คณะกรรมการขาดการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ คณะกรรมการไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.00, 2.97, 2.97$ และ 2.76 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.28 ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการวางแผน

(n = 53)

ประเด็น	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การประชุมของกลุ่มเพื่อการ วางแผนมีไม่บ่อยครั้ง	0 (0.0)	0 (0.0)	8 (15.1)	10 (18.9)	35 (66.0)	4.51 (0.750)	มาก ที่สุด
2. กลุ่มขาดความรู้ด้าน การวางแผน	0 (0.0)	2 (3.8)	10 (18.9)	31 (58.5)	10 (18.9)	3.92 (0.730)	มาก
3. กลุ่มมีการวางแผนการตลาดไม่ ต่อเนื่อง	5 (9.4)	5 (9.4)	7 (13.2)	16 (30.2)	20 (37.7)	3.77 (1.310)	มาก
4. กิจกรรมของกลุ่มไม่สอดคล้อง กับความต้องการของสมาชิก	0 (0.0)	5 (9.4)	7 (13.2)	16 (30.2)	25 (47.2)	4.15 (0.988)	มาก
5. กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์จึงมี สมาชิกบางคนไม่เข้าใจเป็นเหตุให้ ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (17.0)	19 (35.8)	25 (47.2)	4.30 (0.749)	มาก ที่สุด
6. คณะกรรมการกลุ่มไม่เปิดโอกาส ให้สมาชิกมีส่วนร่วม	0 (0.0)	11 (20.8)	7 (13.2)	20 (37.7)	15 (28.3)	3.74 (1.095)	มาก
7. คณะกรรมการไม่มีการกำหนด กฎเกณฑ์ของกลุ่มฯ	0 (0.0)	0 (0.0)	6 (11.3)	12 (22.6)	35 (66.0)	4.55 (0.695)	มาก ที่สุด
8. สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (9.4)	9 (17.0)	39 (73.6)	4.64 (0.653)	มาก ที่สุด
9. สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน	0 (0.0)	6 (11.3)	13 (24.5)	14 (26.4)	20 (37.7)	3.91 (1.043)	มาก
10. สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมการจัดทำ แผนการทำกิจกรรม จึงทำให้ สมาชิกมองไม่เห็นความสำคัญของ กิจกรรม	0 (0.0)	0 (0.0)	25 (47.2)	13 (24.5)	15 (28.3)	3.81 (0.856)	มาก
11. สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ ขาดการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน	0 (0.0)	6 (11.3)	6 (11.3)	11 (20.8)	30 (56.6)	4.23 (1.050)	มาก ที่สุด
เฉลี่ยรวม						4.14 (0.902)	มาก

ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน ศักยภาพระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการวางแผนในภาพรวมระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) และมีปัญหาในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน คณะกรรมการไม่มีการกำหนดคกฏเกณฑ์ของกลุ่มฯ การประชุมของกลุ่มเพื่อการวางแผนมีไม่บ่อยครั้ง กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์จึงมีสมาชิกบางคนไม่เข้าใจเป็นเหตุให้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม และสมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.64, 4.55, 4.51, 4.30$ และ 4.23 ตามลำดับ)

ปัญหาในระดับมาก 6 ประเด็น ได้แก่ กิจกรรมของกลุ่มไม่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก กลุ่มขาดความรู้ด้านการวางแผน สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุมเนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมการจัดทำแผนการทำกิจกรรมจึงทำให้สมาชิกมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม กลุ่มมีการวางแผนการตลาดไม่ต่อเนื่อง และคณะกรรมการกลุ่มไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.15, 3.92, 3.91, 3.81, 3.77$ และ 3.74 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.29 ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการดำเนินงาน

(n = 53)

ประเด็น	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
1. การประชุมของกลุ่มชี้แจงการดำเนินงานไม่บ่อยครั้ง	0 (0.0)	0 (0.0)	15 (28.3)	29 (54.7)	9 (17.0)	3.89 (0.670)	มาก
2. กลุ่มขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ	0 (0.0)	1 (1.9)	6 (11.3)	11 (20.8)	35 (66.0)	4.51 (0.775)	มากที่สุด
3. กลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น	0 (0.0)	6 (11.3)	11 (20.8)	16 (30.2)	20 (37.7)	3.94 (1.027)	มาก
4. กลุ่มขาดวัตถุดิบเป็นบางช่วงเวลา ต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆ เสริมกิจกรรมของกลุ่มฯ	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	40 (75.5)	13 (24.5)	4.25 (0.434)	มากที่สุด
5. ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมีเฉพาะช่วง	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (9.4)	35 (66.0)	13 (24.5)	4.15 (0.568)	มาก
6. ผลิตภัณฑ์สินค้าไม่ได้มาตรฐาน	0 (0.0)	0 (0.0)	15 (28.3)	25 (47.2)	13 (24.5)	3.96 (0.733)	มาก
7. ราคาผลผลิตตกต่ำ	0 (0.0)	4 (7.5)	6 (11.3)	23 (43.4)	20 (37.7)	4.11 (0.891)	มาก
8. กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	11 (20.8)	42 (79.2)	4.79 (0.409)	มากที่สุด
9. คณะกรรมการไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (7.5)	49 (92.5)	4.92 (0.267)	มากที่สุด
10. คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร	0 (0.0)	4 (7.5)	16 (30.2)	20 (37.7)	13 (24.5)	3.79 (0.906)	มาก
11. คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (3.8)	17 (32.1)	34 (64.2)	4.60 (0.566)	มากที่สุด

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
12. สมาชิกกลุ่มมีงานประจำ หรืออาชีพหลักจึงไม่มีเวลา ทำกิจกรรมของกลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (7.5)	40 (75.5)	9 (17.0)	4.09 (0.491)	มาก
13. สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงาน ไม่ตรงกัน	0 (0.0)	4 (7.5)	7 (13.2)	30 (56.6)	12 (22.6)	3.94 (0.818)	มาก
14. สมาชิกขาดความรู้ด้าน การพัฒนาการแปรรูป และบรรจุผลิตภัณฑ์	0 (0.0)	4 (7.5)	5 (9.4)	19 (35.8)	25 (47.2)	4.23 (0.912)	มากที่สุด
15. สมาชิกขาดทักษะและ ประสบการณ์	0 (0.0)	4 (7.5)	5 (9.4)	32 (60.4)	12 (22.6)	3.98 (0.796)	มาก
16. สมาชิกไม่มีโอกาสศึกษา ดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มอื่นๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (7.5)	49 (92.5)	4.92 (0.267)	มากที่สุด
17. สมาชิกขาดการมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมในช่วง การเพาะปลูก และช่วงการเก็บ เกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (7.5)	40 (75.5)	9 (17.0)	4.09 (0.491)	มาก
เฉลี่ยรวม						4.24 (0.648)	มาก ที่สุด

ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการดำเนินงานในภาพรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) และมีปัญหาในระดับมากที่สุด 7 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้ สมาชิกไม่มีโอกาสศึกษาดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า กลุ่มขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มขาดวัตถุดิบเป็นบางช่วงเวลา และต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆเสริมกิจกรรมของกลุ่มฯ และสมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.92, 4.92, 4.79, 4.60, 4.51, 4.25$ และ 4.23 ตามลำดับ)

ปัญหาในระดับมาก 10 ประเด็น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมีเฉพาะช่วง ราคาผลผลิตตกต่ำ สมาชิกกลุ่มมีงานประจำหรืออาชีพหลักจึงไม่มีเวลาทำกิจกรรมของกลุ่ม สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูกและช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์ ผลิตภัณฑ์สินค้าไม่ได้มาตรฐาน กลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน การประชุมของกลุ่มชี้แจงการดำเนินงานไม่บ่อยครั้ง และคณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร ($\bar{X} = 4.15, 4.11, 4.09, 4.09, 3.98, 3.96, 3.94, 3.94, 3.89$ และ 3.79 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.30 ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านผลประโยชน์

(n = 53)

ประเด็น	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การดำเนินธุรกิจของกลุ่ม ยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (3.8)	7 (13.2)	44 (83.0)	4.79 (0.495)	มาก ที่สุด
2. การกำหนดผลประโยชน์แก่ บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (13.2)	27 (50.9)	19 (35.8)	4.23 (0.669)	มาก ที่สุด
3. คณะกรรมการไม่มี ความสามารถในการสร้าง เงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิก มีส่วนร่วม	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (13.2)	22 (41.5)	24 (45.3)	4.32 (0.701)	มาก ที่สุด
4. สมาชิกขาดการประชุมชี้แจง ผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง	0 (0.0)	2 (3.8)	8 (15.1)	13 (24.5)	30 (56.6)	4.34 (0.879)	มาก ที่สุด
5. สมาชิกมีความสัมพันธ์ใน รูปแบบเครือข่ายทำให้การ ตัดสินใจเกิดความลำเอียง	0 (0.0)	7 (13.2)	12 (22.6)	16 (30.2)	18 (34.0)	3.85 (1.045)	มาก
เฉลี่ยรวม						4.31 (0.758)	มาก ที่สุด

ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านผลประโยชน์ในภาพรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) และมีปัญหาในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น ได้แก่ การดำเนินธุรกิจของกลุ่มยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า สมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการไม่มีความสามารถในการสร้างเงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วม และการกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น ($\bar{X} = 4.79, 4.34, 4.32$ และ 4.23 ตามลำดับ) ปัญหาในระดับมาก 1 ประเด็น คือ สมาชิกมีความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือข่ายทำให้การตัดสินใจเกิดความลำเอียง ($\bar{X} = 3.85$)

ตารางที่ 4.31 ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ
การประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ด้านการประเมินผล

(n = 53)

ประเด็น	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					เฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. คณะกรรมการไม่เห็น ความสำคัญของการ ประเมินผล	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (3.8)	7 (13.2)	44 (83.0)	4.79 (0.495)	มากที่สุด
2. คณะกรรมการขาดการ ติดตามและรับรู้ความก้าวหน้า ของธุรกิจ	0 (0.0)	7 (13.2)	10 (18.9)	16 (30.2)	20 (37.7)	3.92 (1.053)	มาก
3. คณะกรรมการไม่ทราบ เกณฑ์การประเมินผล	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (13.2)	7 (13.2)	39 (73.6)	4.60 (0.716)	มากที่สุด
4. สมาชิกไม่มีความรู้และไม่ เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจ ชุมชนทำให้ขาดการมีส่วน ร่วมด้านการประเมินผล	0 (0.0)	2 (3.8)	6 (11.3)	25 (47.2)	20 (37.7)	4.19 (0.786)	มาก
5. สมาชิกกลุ่มไม่ทราบเกณฑ์ การประเมินผล	2 (3.8)	2 (3.8)	9 (17.0)	20 (37.7)	20 (37.7)	4.02 (1.028)	มาก
4.6 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง	4 (7.5)	17 (32.1)	22 (41.5)	10 (18.9)	0 (0.0)	2.96 (1.126)	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม						4.08 (0.867)	มาก

ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการประเมินผลในภาพรวมระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และมีปัญหาในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผล และคณะกรรมการไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล ($\bar{X} = 4.79$ และ 4.60 ตามลำดับ)

ปัญหาในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล สมาชิกกลุ่มไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล และคณะกรรมการขาดการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ ($\bar{X} = 4.19, 4.02$ และ 3.92 ตามลำดับ)

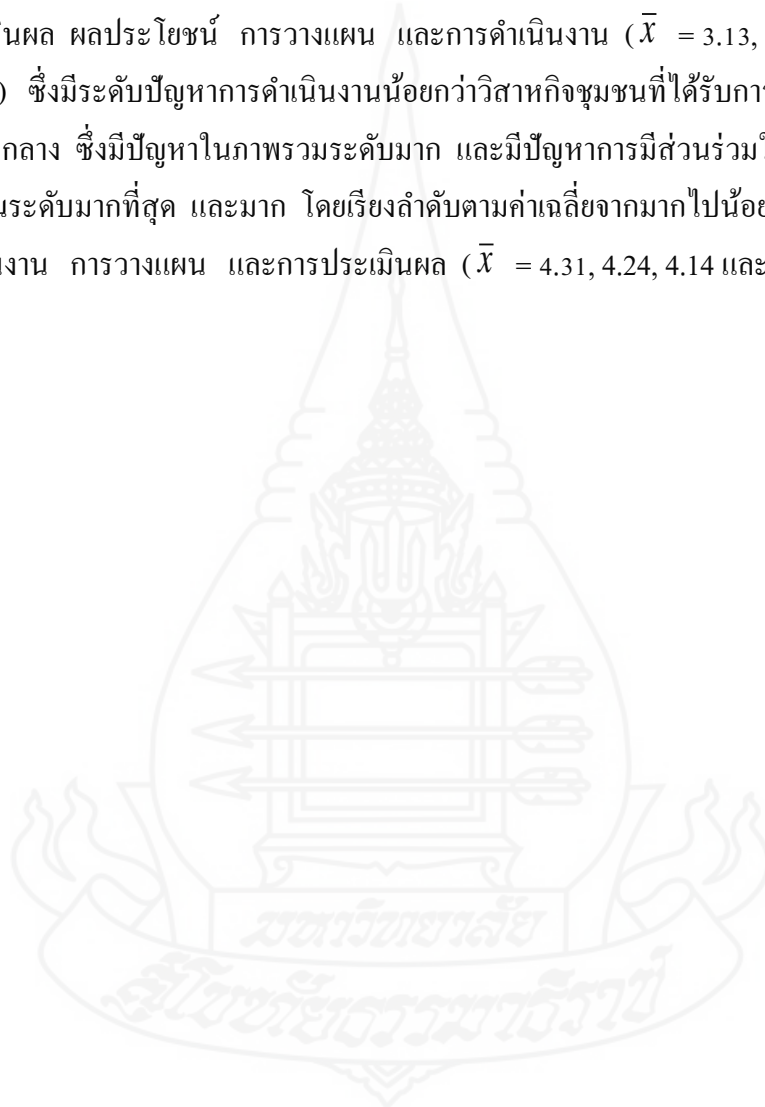
ปัญหาในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง ($\bar{X} = 2.96$)

ตารางที่ 4.32 เปรียบเทียบระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก

วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง ในภาพรวม

ประเด็นปัญหาในการมีส่วนร่วม	วิสาหกิจชุมชนระดับดี		วิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ด้านการวางแผน	2.87	ปานกลาง	4.14	มาก
ด้านการดำเนินงาน	2.79	ปานกลาง	4.24	มากที่สุด
ด้านผลประโยชน์	3.04	ปานกลาง	4.31	มากที่สุด
ด้านการประเมินผล	3.13	ปานกลาง	4.08	มาก
เฉลี่ยรวม	2.96	ปานกลาง	4.19	มาก

จากตารางที่ 4.32 เปรียบเทียบระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ระหว่างวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง ดังนี้ วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีมี ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระดับปานกลางในภาพรวม และทั้ง 4 ด้าน โดยสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากมากไปน้อย ได้แก่ การประเมินผล ผลประโยชน์ การวางแผน และการดำเนินงาน (\bar{X} = 3.13, 3.04, 2.87 และ 2.79 ตามลำดับ) ซึ่งมีระดับปัญหาการดำเนินงานน้อยกว่าวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ซึ่งมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก และมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4 ด้าน ในระดับมากที่สุด และมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผลประโยชน์ การดำเนินงาน การวางแผน และการประเมินผล (\bar{X} = 4.31, 4.24, 4.14 และ 4.08 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.33 เปรียบเทียบระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
ที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง จำแนกรายประเด็นย่อย

ประเด็นปัญหาในการมีส่วนร่วม	วิสาหกิจชุมชน	
	ระดับดี	ระดับปานกลาง
1. ด้านการวางแผน	ปานกลาง	มาก
1.1 การประชุมของกลุ่มเพื่อการวางแผนมีไม่บ่อยครั้ง	ปานกลาง	มากที่สุด
1.2 กลุ่มขาดความรู้ด้านการวางแผน	ปานกลาง	มาก
1.3 กลุ่มมีการวางแผนการตลาดไม่ต่อเนื่อง	ปานกลาง	มาก
1.4 กิจกรรมของกลุ่มไม่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก	น้อย	มาก
1.5 กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์จึงมีสมาชิกบางคนไม่เข้าใจ เป็นเหตุให้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	ปานกลาง	มากที่สุด
1.6 คณะกรรมการกลุ่มไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม	ปานกลาง	มาก
1.7 คณะกรรมการไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มฯ	มาก	มากที่สุด
1.8 สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน	มาก	มากที่สุด
1.9 สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน	ปานกลาง	มาก
1.10 สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมการจัดทำแผนการทำกิจกรรม จึงทำให้สมาชิกมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม	น้อย	มาก
1.11 สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน	ปานกลาง	มากที่สุด
2. ด้านการดำเนินงาน	ปานกลาง	มากที่สุด
2.1 การประชุมของกลุ่มชี้แจงการดำเนินงานไม่บ่อยครั้ง	ปานกลาง	มาก
2.2 กลุ่มขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมจาก หน่วยงานภาครัฐ	มาก	มากที่สุด
2.3 กลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น	ปานกลาง	มาก
2.4 กลุ่มขาดวัตถุดิบเป็นบางช่วงเวลา ต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆ เสริมกิจกรรมของกลุ่มฯ	ปานกลาง	มากที่สุด
2.5 ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมีเฉพาะช่วง	น้อย	มาก
2.6 ผลิตภัณฑ์สินค้าไม่ได้มาตรฐาน	ปานกลาง	มาก
2.7 ราคาผลผลิตตกต่ำ	ปานกลาง	มาก
2.8 กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน	มาก	มากที่สุด
2.9 คณะกรรมการไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้	ปานกลาง	มากที่สุด
2.10 คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร	ปานกลาง	มาก
2.11 คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า	มาก	มากที่สุด

ตารางที่ 4.33 (ต่อ)

ประเด็นปัญหาในการมีส่วนร่วม	วิสาหกิจชุมชน	
	ระดับดี	ระดับปานกลาง
2. ด้านการดำเนินงาน (ต่อ)		
2.12 สมาชิกกลุ่มมีงานประจำหรืออาชีพหลักจึงไม่มีเวลาทำกิจกรรมของกลุ่ม	ปานกลาง	มาก
2.13 สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน	ปานกลาง	มาก
2.14 สมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลิตภัณฑ์	ปานกลาง	มากที่สุด
2.15 สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์	ปานกลาง	มาก
2.16 สมาชิกไม่มีโอกาสศึกษาดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ	ปานกลาง	มากที่สุด
2.17 สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูก และช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร	ปานกลาง	มาก
3. ด้านผลประโยชน์		
3.1 การดำเนินธุรกิจของกลุ่มยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า	มาก	มากที่สุด
3.2 การกำหนดผลประโยชน์แก่นักคิด/คนคนหนึ่งเท่านั้น	มาก	มากที่สุด
3.3 คณะกรรมการ ไม่มีความสามารถในการสร้างเงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วม	ปานกลาง	มากที่สุด
3.4 สมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง	น้อย	มากที่สุด
3.5 สมาชิกมีความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือข่ายทำให้การตัดสินใจเกิดความลำเอียง	ปานกลาง	มาก
4. ด้านการประเมินผล		
4.1 คณะกรรมการ ไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผล	มาก	มากที่สุด
4.2 คณะกรรมการขาดการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ	ปานกลาง	มาก
4.3 คณะกรรมการ ไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล	ปานกลาง	มากที่สุด
4.4 สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล	ปานกลาง	มาก
4.5 สมาชิกกลุ่มไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล	มาก	มาก
4.6 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง	ปานกลาง	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.33 สามารถเปรียบเทียบระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง จำแนกรายประเด็นย่อยในแต่ละด้าน รวม 4 ด้าน ดังนี้

ปัญหาในการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนระดับมาก และระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในประเด็นย่อย 2 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มฯ และสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุมเนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง และระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในประเด็นย่อย 3 ประเด็น ได้แก่ การประชุมของกลุ่มเพื่อการวางแผนมีไม่บ่อยครั้ง กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์จึงมีสมาชิกบางคนไม่เข้าใจ เป็นเหตุให้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม และสมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง และระดับมาก ตามลำดับ ในภาพรวมและในประเด็นย่อย 4 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มขาดความรู้ด้านการวางแผน กลุ่มมีการวางแผนการตลาดไม่ต่อเนื่อง คณะกรรมการกลุ่มไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม และสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุมเนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับน้อย และระดับมาก ตามลำดับ ในประเด็นย่อย 2 ประเด็น ได้แก่ กิจกรรมของกลุ่มไม่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก และสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมการจัดทำแผนการทำกิจกรรมจึงทำให้สมาชิกมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม

ปัญหาในการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานระดับมาก และระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในประเด็นย่อย 3 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน และคณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง และระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในภาพรวมและในประเด็นย่อย 4 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มขาดวัตถุดิบเป็นบางช่วงเวลาและต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆ เสริมกิจกรรมของกลุ่มฯ คณะกรรมการไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้ สมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลิตภัณฑ์ และสมาชิกไม่มีโอกาสศึกษาดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง และระดับมาก ตามลำดับ ในประเด็นย่อย 9 ประเด็น ได้แก่ การประชุมของกลุ่มชี้แจงการดำเนินงานไม่บ่อยครั้ง กลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ผลผลิตก้นถังสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ราคาผลผลิตตกต่ำ คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร สมาชิกกลุ่มมีงานประจำหรืออาชีพหลักจึงไม่มีเวลาทำกิจกรรมของกลุ่ม สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์ และสมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูก/ช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร

นอกจากนั้น สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับน้อย และระดับมาก ตามลำดับ ในประเด็นย่อยของผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมีเฉพาะช่วง

ปัญหาในการมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ระดับมาก และระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในประเด็นย่อย 2 ประเด็น ได้แก่ การดำเนินธุรกิจของกลุ่มยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า และการกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง และระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในภาพรวมและในประเด็นย่อยของคณะกรรมการไม่มีความสามารถในการสร้างเงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วม

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง และระดับมาก ตามลำดับ ในประเด็นย่อยของสมาชิกมีความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือข่ายทำให้การตัดสินใจเกิดความลำเอียง

นอกจากนั้น สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับน้อย และระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในประเด็นย่อยของสมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

ปัญหาในการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลระดับมาก และระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในประเด็นย่อยของคณะกรรมการไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผล

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง

มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับมากเท่ากัน ในประเด็นย่อยของสมาชิกกลุ่มไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง และระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในประเด็นย่อยของคณะกรรมการไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง และระดับมาก ตามลำดับ ในภาพรวมและในประเด็นย่อย 2 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการขาดการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ และสมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

นอกจากนั้น สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมระดับปานกลางเท่ากัน ในประเด็นย่อยของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง

3.2 ข้อเสนอแนะ

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- 1) วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี มีกลุ่มเครือข่ายเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ที่ขับเคลื่อนการทำงานของวิสาหกิจชุมชน ทั้งการดำเนินงาน รายละเอียดข่าวสารต่างๆ จึงต้องการให้ส่วนราชการเห็นความสำคัญของเครือข่าย
- 2) วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพทั้งระดับดีและระดับปานกลาง ต้องการให้หน่วยงานราชการ/สถาบันการศึกษาดำเนินการอบรม/ให้ความรู้/ศึกษาดูงานแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนซึ่งมักมีหน่วยงานต่างๆ มาดูงานที่กลุ่ม แต่ทางกลุ่มยังขาดการพัฒนาในด้านนี้
- 3) สมาชิกไม่ให้ความสำคัญในการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจึงต้องการให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีเน้นถึงความสำคัญเรื่องดังกล่าว
- 4) ควรมีการประชาสัมพันธ์/ข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนให้กว้างขวางขึ้น

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นสำคัญที่จำแนกออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดีและระดับปานกลาง 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วย ประธาน คณะกรรมการ และสมาชิก ที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 129 กลุ่ม และระดับปานกลาง 89 กลุ่ม จำนวน 3,015 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตรของ Yamane จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 147 คน โดยแบ่งจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี 94 คน และในระดับปานกลาง 53 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดและปลายปิด แล้วตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา พร้อมนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับกลุ่มที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น และนำมาแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้น

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคลในพื้นที่ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติของการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.6 ผลการวิจัย สรุปดังนี้

1.6.1 ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.6 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 45.78 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.36 คน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 4.13 ปี ประเภทกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มการแปรรูป สถานภาพภายในกลุ่มพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 61.7 เป็นสมาชิก ร้อยละ 36.2 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม การได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐเฉลี่ย 7.84 ครั้ง การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ เฉลี่ย 5.82 ครั้ง ส่วนใหญ่ประกอบการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นอาชีพรอง รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรเฉลี่ย 125,042.55 บาทต่อปี รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 114,462.77 บาทต่อปี รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย 123,856.38 บาทต่อปี สมาชิกส่วนใหญ่มีสภาพการเป็นหนี้สิน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.63 คน ขนาดพื้นที่การเกษตรเฉลี่ย 10.66 ไร่ ผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมามีราคาในระดับปานกลาง

2) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.3 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 48.21 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.75 คน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 4.40 ปี ประเภทกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มการผลิต สถานภาพภายในกลุ่มพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.0 เป็นสมาชิก ร้อยละ 39.6 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม การได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐเฉลี่ย 1.75 ครั้ง การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐเฉลี่ย 1.49 ครั้ง ส่วนใหญ่ประกอบการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรเฉลี่ย 62,452.83 บาทต่อปี รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 46,226.42 บาทต่อปี รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย 60,754.72 บาทต่อปี สมาชิกส่วนใหญ่มีสภาพการเป็นหนี้สิน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.49 คน ขนาดพื้นที่การเกษตรเฉลี่ย 4.26 ไร่ ผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมามีราคาในระดับตกต่ำ

1.6.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมากในภาพรวม และทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านการวางแผน ประเด็นย่อยการมีส่วนร่วมระดับมาก ได้แก่ การหาแนวทางในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม การพิจารณาแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม การวางแผนและจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม การคัดเลือกผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม และการกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม

(2) ด้านการดำเนินงาน ประเด็นย่อยการมีส่วนร่วมระดับมาก ได้แก่ การสนับสนุนด้านการเงินในการดำเนินงานกลุ่ม การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม การประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม และการให้คำแนะนำในเรื่องที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษแก่กลุ่ม

(3) ด้านผลประโยชน์ ประเด็นย่อยการมีส่วนร่วมระดับมาก ได้แก่ การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความคุ้นเคยสนิทสนมกับเพื่อนสมาชิก การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่ม ในฐานะสมาชิก การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความรู้ และการรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว

(4) ด้านการประเมินผล ประเด็นย่อยการมีส่วนร่วมระดับมาก ได้แก่ การติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ การทำงานเพื่อติดตามผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม และการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม

2) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ประเมินศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับน้อยในภาพรวม และทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านการวางแผน ประเด็นย่อยการมีส่วนร่วมระดับน้อย ได้แก่ การกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม การคัดเลือกผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม การตั้งกฎกติกาในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม การวางแผนและจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม และการพิจารณาแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม

(2) ด้านการดำเนินงาน ประเด็นย่อยการมีส่วนร่วมระดับน้อย ได้แก่ การให้คำแนะนำในเรื่องที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษแก่กลุ่ม การตรวจสอบการดำเนินธุรกิจกลุ่ม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม และการประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม

(3) **ด้านผลประโยชน์** ประเด็นย่อยการมีส่วนร่วมระดับน้อย ได้แก่ การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มในฐานะสมาชิก การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความรู้ การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การรับผลประโยชน์ที่ทำให้เป็นที่นับถือของคนในชุมชนมากขึ้น การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความคุ้นเคยสนิทสนมกับเพื่อนสมาชิก และการรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว

(4) **ด้านการประเมินผล** ประเด็นย่อยการมีส่วนร่วมระดับน้อย ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม การทำงานเพื่อติดตามผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม และการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ

1.6.3 ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1) **สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี** มีปัญหาในระดับปานกลางในภาพรวม และทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

(1) **ด้านการวางแผน** ประเด็นย่อยปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ การประชุมของกลุ่มเพื่อการวางแผนมีไม่บ่อยครั้ง กลุ่มขาดความรู้ด้านการวางแผน กลุ่มมีการวางแผนการตลาดไม่ต่อเนื่อง สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์จึงมีสมาชิกบางคนไม่เข้าใจเป็นเหตุให้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คณะกรรมการกลุ่มไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม และสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน

(2) **ด้านการดำเนินงาน** ประเด็นย่อยปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ราคาผลผลิตตกต่ำ กลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น สมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลิตภัณฑ์ สมาชิกไม่มีโอกาสศึกษาดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูกและช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร คณะกรรมการไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้ กลุ่มขาดวัตถุดิบเป็นบางช่วงเวลาและต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆ เสริมกิจกรรมของกลุ่มฯผลิตภัณฑ์สินค้าไม่ได้มาตรฐาน สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์ คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร สมาชิกกลุ่มมีงานประจำหรืออาชีพหลักจึงไม่มีเวลามาทำกิจกรรมของกลุ่ม และการประชุมของกลุ่มชี้แจงการดำเนินงานไม่บ่อยครั้ง

(3) *ด้านผลประโยชน์* ประเด็นย่อยปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ คณะกรรมการไม่มีความสามารถในการสร้างเงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วม และสมาชิกมีความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือข่ายทำให้การตัดสินใจเกิดความลำบากใจ

(4) *ด้านการประเมินผล* ประเด็นย่อยปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล คณะกรรมการขาดการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ ไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง

2) *สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง* มีปัญหาในระดับมากในภาพรวม และ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินงานและด้านผลประโยชน์ ดังนี้

(1) *ด้านการวางแผน* ประเด็นย่อยปัญหาในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมของกลุ่มไม่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก กลุ่มขาดความรู้ด้านการวางแผน สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุมเนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมการจัดทำแผนการทำกิจกรรมจึงทำให้สมาชิกมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม กลุ่มมีการวางแผนการตลาดไม่ต่อเนื่อง และคณะกรรมการกลุ่มไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม

(2) *ด้านการดำเนินงาน* ประเด็นย่อยปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ คณะกรรมการไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้ สมาชิกไม่มีโอกาสศึกษาดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า กลุ่มขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มขาดวัตถุดิบเป็นบางช่วงเวลาและต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆ เสริมกิจกรรมของกลุ่มฯ และสมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลิตภัณฑ์

(3) *ด้านผลประโยชน์* ประเด็นย่อยปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินธุรกิจของกลุ่มยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า สมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการไม่มีความสามารถในการสร้างเงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วม และการกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลหนึ่งเท่านั้น

(4) *ด้านการประเมินผล* ประเด็นย่อยปัญหาในระดับมาก ได้แก่ สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

สมาชิกกลุ่มไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล และคณะกรรมการขาดการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ

1.6.4 ข้อเสนอแนะ

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องการให้หน่วยงานราชการดำเนินการอบรม/ให้ความรู้/ศึกษาดูงาน และประชาสัมพันธ์/ข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้กว้างขวาง รวมทั้งให้ความสำคัญเครือข่ายและประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี และระดับปานกลางมีความแตกต่างกัน ในประเด็นของอายุและระดับการศึกษา สมาชิกที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดีมีอายุเฉลี่ย 45.78 ปี น้อยกว่าระดับปานกลางซึ่งมีอายุเฉลี่ย 48.21 ปี และระดับดีมีระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับปานกลาง กล่าวคือ ระดับดีมีสมาชิกร้อยละ 26.6 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท ทำให้สามารถดำเนินการและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจนได้รับการประเมินศักยภาพในระดับที่ดี

แต่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐ เฉลี่ย 7.84 ครั้ง และได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ เฉลี่ย 5.82 ครั้ง ส่วนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลางได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐ เฉลี่ย 1.75 ครั้ง และได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ เฉลี่ย 1.49 ครั้งเท่านั้น จึงสามารถอภิปรายได้ว่า มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก กล่าวคือ การได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐต่างกัน 6-7 ครั้ง และการได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐต่างกัน 4-5 ครั้ง อาจเนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลางไม่มีความสนใจในการพัฒนาตนเอง จึงขาดการพัฒนาเท่าที่ควร หากได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน

น่าจะสามารถนำไปต่อยอด เพื่อเพิ่มศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นสาเหตุทำให้วิสาหกิจชุมชนได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดีและระดับปานกลางที่แตกต่างกัน

ขัดแย้งกับผลการวิจัยของสมใจ เสงี่ยมระกูล (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการ การรับรู้วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์เงื่อนไขของการดำเนินงานโครงการเพิ่มรายได้นอกภาคการเกษตร การมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกแม่บ้านเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มรายได้นอกภาคการเกษตร มีอายุเฉลี่ย 43.42 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีจำนวนมากในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมและความพอใจในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า

2.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี ประกอบการเกษตรเป็นอาชีพหลัก อาชีพรองคือรับจ้างทั่วไป รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรเฉลี่ย 125,042.55 บาทต่อปี รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 114,462.77 บาทต่อปี รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย 123,856.38 บาทต่อปี มีสภาพการเป็นหนี้ถึงร้อยละ 84.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.63 คน ขนาดพื้นที่เฉลี่ย 10.66 ไร่ และราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ประกอบการเกษตรเป็นอาชีพหลัก อาชีพรองคือรับจ้างทั่วไป รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรเฉลี่ย 62,452.83 บาทต่อปี รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 46,226.42 บาทต่อปี รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย 60,754.72 บาทต่อปี มีสภาพการเป็นหนี้สินถึงร้อยละ 71.7 จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.49 คน ขนาดพื้นที่เฉลี่ย 4.26 ไร่ ราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับตกต่ำ สามารถอุปโภคบริโภคได้ ดังนี้

รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตร รายได้รวมนอกภาคเกษตร และรายจ่ายของครัวเรือนของทั้งวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี และระดับปานกลาง มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ได้แก่ รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรของวิสาหกิจชุมชนระดับดี เฉลี่ย 125,042.55 บาทต่อปี และระดับปานกลาง เฉลี่ย 62,452.83 บาทต่อปี ซึ่งมากกว่ากัน 2.0 เท่า รายได้รวมนอกภาคเกษตรของวิสาหกิจชุมชนระดับดี เฉลี่ย 114,462.77 บาทต่อปี และระดับปานกลาง เฉลี่ย 46,226.42 บาทต่อปี ซึ่งมากกว่ากัน 2.5 เท่า และรายจ่ายของครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนระดับดี เฉลี่ย 123,856.38 บาทต่อปี และระดับปานกลาง เฉลี่ย 60,754.72 บาทต่อปี ซึ่งมากกว่ากัน 2.0 เท่า ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นนี้ สมาชิก

วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี มีรายได้และรายจ่ายที่สูงกว่าสมาชิกที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง โดยทั้งรายได้และรายจ่ายมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีมีช่องทางการตลาด มีความสามารถในการผลิตสินค้า ความน่าเชื่อถือของสินค้า ความเชื่อมั่นของผู้นำและสมาชิกกลุ่ม และความเชื่อใจภายในกลุ่มที่สูงกว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง ส่วนสภาพการเป็นหนี้สินไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกัน การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเริ่มต้นจากการกู้เงิน นโยบายของนักการเมืองท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกู้เงิน มาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาผลผลิตเกษตรล้นตลาดจึงเปิดโอกาสให้กู้เงิน เช่น กลุ่มแปรรูปลำไยสีทอง และกลุ่มแปรรูปลำไยอบแห้งเปลือก

ขนาดพื้นที่การเกษตรของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีมีพื้นที่เฉลี่ย 10.66 ไร่ มากกว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลางมีพื้นที่เฉลี่ย 4.26 ไร่ เพราะทำให้เกิดสภาพรายได้ทั้งในภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร รวมถึงขนาดพื้นที่ แสดงถึงสถานการณ์การเงินของสมาชิกที่ได้รับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนระดับดีสูงกว่าสมาชิกที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง

สอดคล้องกับการวิจัยของกรมการพัฒนาชุมชน (2519: 20) ศึกษาวิจัยโครงการสารภี ตำบลข้าวม่วง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ รายงานว่า บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนั้น ผู้ที่มีขนาดที่ดินถือครองทำกินมากจะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีขนาดที่ดินถือครองทำกินน้อยกว่า ในส่วนของความคาดหวังว่าตนเองจะมีรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และเห็นว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้อง

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดี มีราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมาในระดับปานกลางซึ่งดีกว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับปานกลาง มีราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมาในระดับตกต่ำ ส่วนประเด็นประเภทกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดีส่วนใหญ่เป็นกลุ่มการแปรรูป และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับปานกลางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มการผลิต สามารถอธิบายได้ว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดีมีราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมาปานกลาง เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่ของวิสาหกิจชุมชนมีการนำผลผลิตทางการเกษตรไปแปรรูป จึงเป็นการเพิ่มมูลค่า ซึ่งแตกต่างจาก

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับปานกลางมีราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมาตกต่ำ เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่ของกลุ่มเป็นการผลิตเท่านั้น

2.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

2.3.1 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก

วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและระดับปานกลาง ในภาพรวมและในประเด็นย่อย พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีมีส่วนร่วมสูงกว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง เนื่องจากทั้ง 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน ผลประโยชน์ และการประเมินผล เป็นปัจจัยจำเป็นในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในภาพรวมให้สมาชิกทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเกิดความแตกต่างกันอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการวิจัยของสริธัญญา ภูมิภู (2550: 84) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตและการแปรรูปทางการเกษตรในจังหวัดลำปาง พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในระดับมาก ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ความต้องการเกียรติและชื่อเสียง ความต้องการพวกพ้อง ทักษะคิดที่มีต่อผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม และรายได้รวมของสมาชิก

2.3.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพ

ระดับดี

1) การดำเนินงาน มีส่วนร่วมในระดับปานกลางในประเด็น การตรวจสอบการดำเนินธุรกิจกลุ่ม เนื่องจากการดำเนินงานภายในกลุ่มนั้น มักทำงานด้วยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้สมาชิกมักไม่ตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม การกำหนดตั้งฝ่ายตรวจสอบภายในทั้งด้านการเงินและผลิตภัณฑ์อาจมีเพียงบางกลุ่ม แต่ไม่ให้ความสำคัญมากนัก จนมักเกิดเป็นปัญหาการฉ้อโกงภายในกลุ่ม ทำให้เกิดความแตกแยกต่อมาในหลายๆ กลุ่ม สอดคล้องกับการวิจัยของ รัฐพล ภัทรคุณพิทักษ์ (2548: 75) ศึกษาการพัฒนากลุ่มผลิตภัณฑ์จากใยปอในฐานะเป็นวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษาบ้านตอกแป้น ตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในระดับมาก ได้แก่ ด้านคณะกรรมการกลุ่ม ด้านสมาชิกกลุ่ม ด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และด้านผลิตภัณฑ์ ส่วนด้านเครือข่าย อยู่ในระดับปานกลาง และด้านระบบข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับน้อย ความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการกลุ่ม และปัจจัยแห่ง

ความสำเร็จของกลุ่มกับการพัฒนากลุ่มในฐานะเป็นวิสาหกิจชุมชน พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก มีความสัมพันธ์กับการพัฒนากลุ่มในฐานะเป็นวิสาหกิจชุมชน

2) *ผลประโยชน์* มีส่วนร่วมในระดับปานกลางในประเด็น การรับผลประโยชน์ที่ทำให้เป็นที่นับถือของคนในชุมชนมากขึ้น โดยส่วนใหญ่การมีส่วนร่วมในประเด็นย่อยนี้สมาชิกไม่ให้ความสำคัญ เพราะเห็นว่าไม่เกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจ โดยภายในชุมชนมีวิธีการเข้าไปมีบทบาท และเป็นที่นับถือในชุมชนมากมาย เช่น ประเพณีพื้นบ้าน การทำบุญร่วมกันของคนในชุมชน สอดคล้องกับการวิจัยของกิตติพงษ์ พิพิธกุล (2544: 69) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มเกษตรกรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมระดับน้อย คือ การบริจาคสิ่งของให้กลุ่ม การร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานที่กลุ่มมอบหมาย การร่วมใช้แรงงานในกลุ่ม การร่วมชักชวนเพื่อนบ้านเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม การร่วมรับเงินปันผลจากกลุ่ม ส่วนการร่วมรับผลประโยชน์จากการซื้อขายข้าวเปลือกไม่มีการดำเนินงาน

3) *การประเมินผล* มีส่วนร่วมในระดับปานกลางในประเด็น การประเมินผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่มในรอบปี และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เนื่องจากการประเมินผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่มในรอบปีและการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม/สมาชิก ส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการ จะมีเพียงเจรจาพูดคุยให้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานภายในกลุ่ม ไม่มีการบันทึกประเด็นการประเมินเป็นหลักฐาน เพราะส่วนใหญ่ประธานจะเป็นผู้ควบคุม/ดูแลการดำเนินงานทั้งระบบ

2.3.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพ

ระดับปานกลาง

1) *การวางแผน* มีส่วนร่วมในระดับปานกลางในประเด็น การหาแนวทางในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม เนื่องจากการวางแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในประเด็นนี้มีความสำคัญ แสดงว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในประเด็นนี้สูงสุดถือเป็นรากฐานของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ให้สามารถดำเนินการวิสาหกิจชุมชนได้ แม้ทางกลุ่มจะได้รับการประเมินศักยภาพในระดับปานกลาง แต่ก็มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมที่สูงกว่าประเด็นอื่น สอดคล้องกับการวิจัยของกิตติพงษ์ พิพิธกุล (2544: 69) พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมมากในเรื่อง การร่วมวางแผนการ

ดำเนินกิจกรรมภายในกลุ่ม การร่วมตัดสินใจทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม การร่วมประชุมสมาชิกหรือ คณะกรรมการกลุ่ม การร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การร่วมติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานกลุ่ม การร่วมติดตามข้อมูลข่าวสารความก้าวหน้าของกิจกรรมกลุ่ม

2) *การประเมินผล* มีส่วนร่วมในระดับปานกลางในประเด็น การประเมินผล การดำเนินธุรกิจของกลุ่มในรอบปี และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการ กลุ่ม ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในประเด็นย่อยทั้งสองของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับปานกลางนั้น ต้องการประเมินผลเพื่อพัฒนาศักยภาพให้ดีขึ้น จึงนำการประเมินผลมาเป็นหลักในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ คำภิระเปง (2549: 88) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก พบว่า การมีส่วนร่วมการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

2.3.4 สมาชิกที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดีและปานกลาง ในประเด็นย่อย ของการประเมินผล มีส่วนร่วมในระดับปานกลางที่เหมือนกัน คือ การประเมินผลการดำเนิน ธุรกิจของกลุ่มในรอบปี และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม ถือเป็นประเด็นย่อยที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้งสองระดับ ให้ความสำคัญในระดับเดียวกัน ทั้งที่มี ระดับการประเมินศักยภาพที่แตกต่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าระดับการประเมินศักยภาพไม่มีผลต่อ การมีส่วนร่วมในประเด็นย่อยทั้งสอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่มี ความสำคัญในการพัฒนาและเพิ่มรายได้ให้แก่วิสาหกิจชุมชน ทั้งยังขาดความรู้ในการประเมินผล ดังกล่าว

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

2.4.1 การเปรียบเทียบระดับปัญหาในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระดับดีและปานกลาง ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการ ประเมินศักยภาพระดับดี ในภาพรวมมีปัญหาระดับปานกลาง ขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง มีปัญหาในภาพรวมระดับมาก และในประเด็นย่อยมี ปัญหาระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ การดำเนินงานและผลประโยชน์ และมีระดับปัญหาระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ การวางแผนและการประเมินผล ซึ่งในการดำเนินงานของทั้งสองระดับมีความ แตกต่างกันอย่างชัดเจน สามารถสรุปได้ว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพใน ระดับดีมีส่วนร่วมสูงกว่าระดับปานกลาง และมีปัญหาในการดำเนินงานน้อยกว่าระดับปานกลาง

โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดีและปานกลาง มีปัญหาในประเด็นย่อย ที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

2.4.2 ปัญหาในการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับดี

1) การวางแผน มีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ คณะกรรมการไม่มีการกำหนดคกฏเกณฑ์ของกลุ่ม และสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุมเนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยไม่มีการกำหนดคกฏเกณฑ์ เพราะไม่เห็นความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมด้านการกำหนดคกฏกติกาในการดำเนินธุรกิจที่มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะสมาชิกประกอบอาชีพการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติดูแลไร่ นา นอกจากนี้ยังเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรอื่นๆ อีกหลายองค์กร ภายใต้งานหน่วยงานต่างๆ ที่มีการจัดประชุมบ่อยครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเดือน พงษ์ชัย (2550: 85) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนในระดับมาก มีส่วนร่วมด้านการวางแผนในระดับมากที่สุด และมีส่วนร่วมในระดับมาก 4 ด้าน เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ การร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติการร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมประเมินผล ปัญหาและข้อเสนอแนะของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จะระบุว่า มีปัญหาเรื่องไม่ค่อยมีเวลา ไม่มีความรู้ และไม่ทราบถึงช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เรื่องวิสาหกิจชุมชนผ่านช่องทางหรือสื่อต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและเกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน

2) การดำเนินงาน ปัญหาในระดับมาก ได้แก่ กลุ่มขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์และตลาดรองรับไม่แน่นอน และคณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาเกี่ยวกับการตลาด บางส่วนผลิตสินค้าได้แต่ยังขาดช่องทางตลาด หรือแม้แต่บางส่วนสามารถผลิตสินค้าได้ แต่ยังขาดการสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีจำนวนมากและหลากหลาย แต่ขาดเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานทั้งข่าวสารและการดำเนินงาน ทำให้ปัญหาการตลาดยังไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะขาดการรวมตัวกันที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาได้ เนื่องจากกลุ่มจะแยกกันจำหน่ายตามตลาดของ

แต่ละกลุ่ม ทั้งบางกลุ่มยังผลิตสินค้าโดยไม่เน้นคุณภาพทำให้ลูกค้าเกิดความไม่แน่ใจ และเปลี่ยนไปซื้อสินค้าจากกลุ่มอื่น

3) *ผลประโยชน์* ปัญหาในระดับมาก ได้แก่ การดำเนินธุรกิจของกลุ่มยังให้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า และการกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกมีอาชีพที่ค่อนข้างหลากหลาย ทั้งประกอบอาชีพการเกษตร รับจ้างทั่วไป ทำให้สมาชิกต้องการหารายได้ที่คุ้มค่า ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่ากับค่าแรง เมื่อถึงเทศกาลการปลูกและการเก็บเกี่ยวข้าว หรือการเก็บลำไยตามฤดูกาล ส่งผลถึงการกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เกี่ยวข้อง ส่วนประเด็นคณะกรรมการไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่ม และสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน เป็นปัญหาที่สอดคล้องกันกับการที่สมาชิกไม่มีเวลา จึงเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน ทำให้เกิดการกำหนดผลประโยชน์เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น

4) *การประเมินผล* ปัญหาในระดับมาก ได้แก่ คณะกรรมการไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผล และสมาชิกไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากหลังการประเมินผล คณะกรรมการมีความคิดว่าไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง เสียเวลา ไม่ได้งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ไม่เห็นความสำคัญ สมาชิกมีความเข้าใจว่าเรื่องการบริหารจัดการเป็นเรื่องของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่เท่านั้น จึงไม่เคยทราบเกณฑ์การประเมินผล

2.4.3 ปัญหาในการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพระดับปานกลาง

1) *การวางแผน* มีปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน คณะกรรมการไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่ม การประชุมของกลุ่มเพื่อการวางแผนมีไม่บ่อยครั้ง กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์จึงมีสมาชิกบางคนไม่เข้าใจเป็นเหตุให้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม และสมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ทั้งนี้เนื่องจากระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการวางแผน ในประเด็นย่อยเกือบทุกประเด็นมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย ทำให้ทั้งกระบวนการในการวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเกิดปัญหา ทั้งจากคณะกรรมการสมาชิก และกลุ่ม ซึ่งเป็นปัญหาที่เชื่อมโยง

2) *การดำเนินงาน* ปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ คณะกรรมการไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้ สมาชิกไม่มีโอกาสศึกษาดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน

คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า กลุ่มขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มขาดวัตถุดิบเป็นบางช่วงเวลาจึงต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆเสริมกิจกรรมของกลุ่ม และสมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้เนื่องจากขาดการบริหารจัดการกลุ่ม ตั้งแต่ปัจจัยการผลิต ปัจจัยทางการเงิน รวมถึงความรู้และการพัฒนาความรู้ ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการตลาดและช่องทางการตลาดเพื่อรองรับสินค้านั้น โดยการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งระบบของบุคลากรและความรู้

3) *ผลประโยชน์* ปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินธุรกิจของกลุ่มยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า สมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการไม่มีความสามารถในการสร้างเงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วม และการกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกมีอาชีพที่ค่อนข้างหลากหลาย ทั้งประกอบอาชีพการเกษตร รับจ้างทั่วไป ทำให้สมาชิกต้องการหารายได้ที่คุ้มค่า ซึ่งบางกลุ่มยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่ากับแรงงาน และการเสียเวลา เมื่อถึงเทศกาลการปลูกและเก็บเกี่ยวข้าว หรือการเก็บลำไยตามฤดูกาล ส่งผลถึงการกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งเกี่ยวข้องกับประเด็นคณะกรรมการไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่ม และสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน เป็นปัญหาที่สอดคล้องกันกับการที่สมาชิกไม่มีเวลา เกิดเป็นปัญหาเกี่ยวโยงกัน ทำให้เกิดการกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง

4) *การประเมินผล* ปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ คณะกรรมการไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผล และคณะกรรมการไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากหลังการประเมินผล คณะกรรมการมีความคิดที่ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง เสียเวลา ไม่ได้งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ไม่เห็นความสำคัญ สมาชิกมีความเข้าใจว่าเรื่องการบริหารจัดการเป็นเรื่องของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ จึงไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล

2.4.3 การเปรียบเทียบระดับปัญหาในการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่ได้รับการ

ประเมินศักยภาพระดับดีและปานกลาง มีปัญหาสูงสุดเหมือนกันในระดับปัญหามาก และระดับปัญหามากที่สุด ตามลำดับโดยจำแนกเป็นประเด็นย่อย ดังนี้

1) *การวางแผน* มีปัญหาที่เหมือนกัน ได้แก่ สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน คณะกรรมการไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เป็นปัญหาที่พบทั้งกลุ่มที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดีและระดับปานกลาง อาจเกิดจากสมาชิกทั้งสองกลุ่มประกอบอาชีพการเกษตร ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติดูแลไร่ นา นอกจากนี้ยังเป็นสมาชิกกลุ่ม/

องค์กรอื่นๆ อีกหลายองค์กรภายใต้หน่วยงานต่างๆ ที่มีการจัดประชุมบ่อยครั้ง และคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ โดยไม่เห็นความสำคัญ

2) การดำเนินงาน มีปัญหาที่เหมือนกัน ได้แก่ กลุ่มขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า เป็นปัญหาที่พบทั้งกลุ่มที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดีและระดับปานกลาง คือกลุ่มมีความคิดว่า หน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาสนับสนุนกิจกรรม ด้วยงบประมาณ และอัตราค่าจ้าง รวมถึงนโยบายภาครัฐ อันอาจทำให้การส่งเสริมและพัฒนาไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่ม และปัญหาด้านการตลาดหรือช่องทางตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง เนื่องจากการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นส่วนใหญ่เป็นสินค้า หรือกิจกรรมที่ทำกันในท้องถิ่น ยังขาดการพัฒนาทั้งตัวสินค้า บรรจุภัณฑ์ และการแข่งขันทางการตลาด มีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่มีการพัฒนาสินค้า และไปเปิดตลาดทั้งต่างอำเภอ ต่างจังหวัด หรือส่งออกต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กนกกาญจน์ มะกลาง (2551: 63) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน พบว่า ปัญหาสำคัญของวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ขาดแรงงานช่วงฤดูทำนา ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย ตลอดจนการมีส่วนร่วมของกรรมการและสมาชิกยังมีน้อย วิธีการแก้ไข คือ ขยายการผลิตไปยังสตรีในหมู่บ้านใกล้เคียง ฝึกเยาวชนให้ทอผ้า ฝึกแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายมากขึ้น และกระตุ้นกรรมการและสมาชิกให้มาทำงานร่วมกันที่ศูนย์เรียนรู้ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือ การฝึกฝนเยาวชนให้เข้ามาเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการหาแนวทางวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและหาแนวทางลดต้นทุนการผลิต

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ควรมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่ม

3.1.2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

- 1) ควรมีการเชื่อมโยงการตลาดของวิสาหกิจชุมชน เพื่อกระจายไปยังแหล่งอื่น
- 2) การจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่มีกิจกรรมคล้ายคลึงกัน เพื่อช่วยต่อการบริหารจัดการ และเพิ่มอำนาจการต่อรอง
- 3) ควรมีการวางแผนเพื่อของงบประมาณทั้งงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการถ่ายทอดความรู้จากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาลตำบล/องค์การบริหารส่วนตำบล)

3.1.3 หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

- 1) ควรส่งเสริมให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ การเชื่อมโยงทางการตลาด การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์
- 2) ควรส่งเสริมจริยธรรมในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เน้นความซื่อสัตย์สุจริต
- 3) การให้ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน กระบวนการดำเนินงาน/การบริหารจัดการของกลุ่มจากหน่วยงานภาคี (โดยเฉพาะสรรพากร เกี่ยวกับการเสียภาษี)

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 3.2.1 การศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับต้องปรับปรุง
- 3.2.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดี ระดับปานกลาง และระดับต้องปรับปรุง
- 3.2.3 การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นๆ หรือประเด็นหัวข้ออื่นๆ
- 3.2.4 การศึกษากระบวนการทำแผนขับเคลื่อนในกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน นโยบายรัฐสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกกาญจน์ มะลา (2551) “ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กรมการพัฒนาชุมชน (2519) รายงานผลการวิจัยทางวิชาการ เรื่อง โครงการสารภี ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. กระทรวงมหาดไทย (เอกสารโรเนียว)
- _____ (2547) รายชื่อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://thaitambon.com/tambon/tprodsr.asp> ค้นคืนวันที่ 27 มีนาคม 2548
- กิตติพงษ์ พิพิธกุล (2544) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มเกษตรกรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จารุพงศ์ พลเดช (2546) วิสาหกิจชุมชน กรุงเทพมหานคร สิ่งพิมพ์กรมการพัฒนาชุมชน
- ชัยรัตน์ เดชอุทัยภักดี (2548) “การดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ ตำบลเวียงของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชาคริต คล้ายพิมพ์ (2535) “การมีส่วนร่วมของกรมพัฒนาเด็กและผู้ปกครองเด็กในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กของหมู่บ้านจังหวัดปราจีนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กาญจณี วุฒิภราดร (2554) “องค์ประกอบวิสาหกิจชุมชน” (<http://www.google.com> ค้นคืนวันที่ 13 กรกฎาคม 2554)
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล (2542) ธุรกิจชุมชน เส้นทางที่เป็นไปได้ กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนการสนับสนุนการวิจัย
- เบญจวรรณ จอมอูด (2541) “การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ปธาน สุวรรณมงคล (2527) “ทัศนะบางประการในเรื่องสภาพตำบลกับการมีส่วนร่วมของชุมชน”
 ใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ บรรณาธิการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 กรุงเทพมหานคร ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท
 กรุงเทพมหานคร สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประมาณ ตันจิกุล (2538) “กระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการศึกษาและการพัฒนา
 ของชุมชนชนบท” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ประวิทย์ เรืองจำรัส (2544) “การจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มแม่น้ำวาง
 อำเภองาว จังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2542) รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย เรื่องกระบวนการและ
 เทคนิคการทำงานของนักพัฒนา กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุน
 การวิจัย (สกว.)
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) นโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน
 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข
 มหาวิทยาลัยมหิดล
- _____. (2531) “การมีส่วนร่วมของประชาชน” วารสารการพัฒนาชุมชน 27(2) : 24-30
- นเรศ ทิพย์ศ (2549) “การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวิถุชุมชนของอำเภอเมือง จังหวัด
 ลำปาง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มัทนา ไชยจิตต์ (2552) “การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า
 อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก” การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาวิทยา
 ศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิจิต นันทสุวรรณ (2544) ขบวนการชุมชนใหม่ กรุงเทพมหานคร เจริญวิทย์การพิมพ์
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย
 จังหวัดมหาสารคาม” การศึกษาอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วุฒิชัย จำนงค์ (2523) พฤติกรรมการตัดสินใจ กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) *หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท* กรุงเทพมหานคร
ไทยอนุเคราะห์

รัฐพล ภัทรคุณพิทักษ์ (2548) “การพัฒนาของกลุ่มผลิตภัณฑ์จากใยปอในฐานะเป็นวิสาหกิจชุมชน :
กรณีศึกษาบ้านตอกเป็น ตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542* กรุงเทพมหานคร

สมใจ ช่างตระกูล (2547) *ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการดำเนินงานโครงการเพิ่มรายได้นอกภาค
เกษตรของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์* สำนักงานเกษตรจังหวัด
บุรีรัมย์ กรมส่งเสริมการเกษตร

สมศักดิ์ สุริโย (2547) “บทบาทของนักส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาความรู้
ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 7 หน้า 227 – 231 นนทบุรี
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สรินญา ภูมิภู (2550) “การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตและการแปรรูป
ทางการเกษตรในจังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สามารถ แทนวิสุทธิ (2548) “การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารและผลการดำเนินงานของกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น” การศึกษาแบบอิสระ
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เสรี พงศ์พิศ และคณะ (2544) *วิสาหกิจชุมชน : แผนแม่บท แนวคิด แนวทาง ตัวอย่างร่าง
พระราชบัญญัติ* กรุงเทพมหานคร เจริญวิทย์การพิมพ์

_____ (2547) *เศรษฐกิจชุมชน: ทางเลือกเพื่อทางรอดของสังคมไทย* กรุงเทพมหานคร
บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

แสงเดือน พงษาชัย (2550) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจ
ชุมชนในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน (2554) *ทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ปี 2554* (อัดสำเนา)

สำนักงานจังหวัดลำพูน (2554) *แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานสำนักงานจังหวัดลำพูน* (อัดสำเนา)

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548) พระราชบัญญัติส่งเสริม

วิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการเกษตร

_____.(2548) แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน กรุงเทพมหานคร

กรมส่งเสริมการเกษตร

_____.(2550) คู่มือการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการเกษตร

สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร (2548) การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

[ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.farmdev.doae.go.th>

ค้นคืนวันที่ 15 มิถุนายน 2548

สำราญ คำภีระแปง (2549) “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก”. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช

อคิน รพีพัฒน์ (2527) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและ

วัฒนธรรมไทย” ใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ บรรณาธิการ การมีส่วนร่วมของ

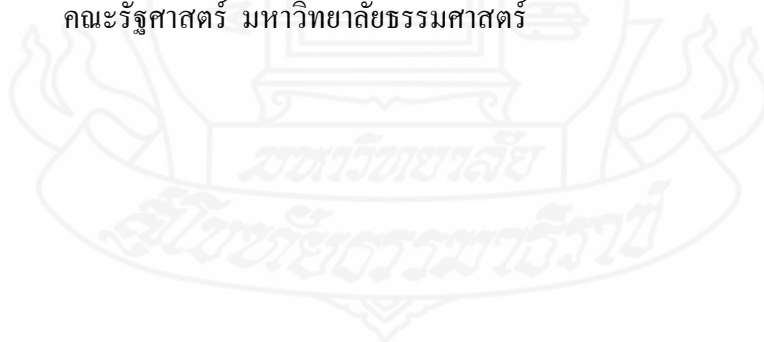
ประชาชนในการพัฒนา กรุงเทพมหานคร ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข

มหาวิทยาลัยมหิดล

อนุภาพ ธีรลาภ (2528) “การวิเคราะห์เชิงสมมุติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

ชนบท:ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี” สารนิพนธ์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาคผนวก

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์

เลขที่แบบสัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2555

แบบสัมภาษณ์วิทยานิพนธ์**การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน**

คำชี้แจง; แบบสัมภาษณ์นี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการทำวิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ในหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง และตามความคิดเห็นของท่านผู้วิจัยรับรองว่าจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้นโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

โดยผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ฟัง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความ และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1.1 ปัจจัยทางสังคม

1. เพศ () 1. หญิง () 2. ชาย
2. อายุ.....ปี (นับอายุเต็ม)
3. ระดับการศึกษา () 1. ไม่ได้รับการศึกษา () 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือปวช.
() 2. ประถมศึกษาตอนต้น () 6. อนุปริญญาหรือปวส.
() 3. ประถมศึกษาตอนปลาย () 7. ปริญญาตรี

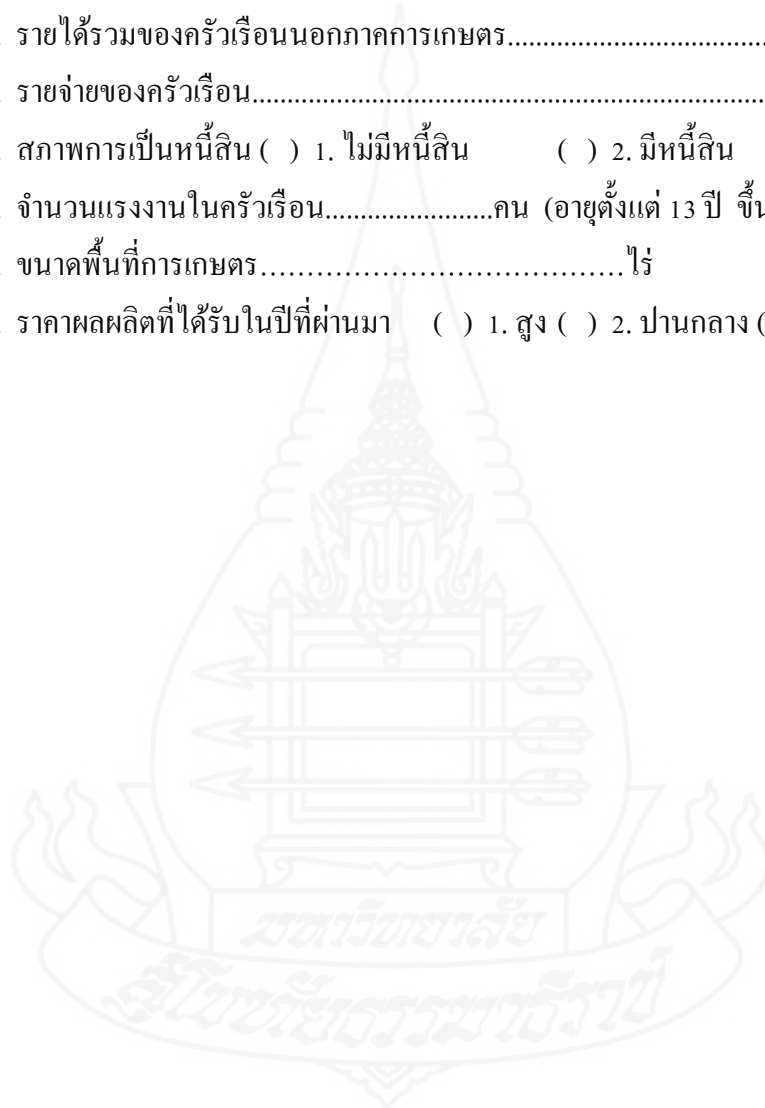
- () 4. มัธยมศึกษาตอนต้น () 8. อื่นๆ (ระบุ).....
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
5. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....ปี(เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)
6. ประเภทกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นสมาชิก () 1. กลุ่มการผลิต () 2. กลุ่มการแปรรูป
7. สถานภาพภายในกลุ่ม
- () 1. ประธาน () 4. เหนือญุก
- () 2. รองประธาน () 5.
- ประชาสัมพันธ์
- () 3. เลขานุการ () 6. สมาชิก
8. ตำแหน่งทางสังคมที่เป็นหรือเคยเป็น(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ไม่มีตำแหน่งทางสังคม(เป็นราษฎร) () 6. สมาชิกสภาเกษตรกรระดับหมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ/จังหวัด
- () 2. กำนัน/สารวัตรกำนัน () 7. กรรมการกลุ่ม/องค์กร
- () 3. ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน () 8. อาสาสมัครเกษตรกร
- () 4. สมาชิกสภาเทศบาลตำบล () 9. อื่นๆ (ระบุ).....
- () 5. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
9. การได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐ
- () 1. ไม่เคย () 2. เคย.....ครั้ง
10. การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ () 1. ไม่เคย () 2. เคย.....ครั้ง

1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพหลัก

- () 1. ประกอบการเกษตร () 4. ประกอบธุรกิจการค้า
- () 2. งานมีเงินเดือนประจำ () 5. รับจ้างทั่วไป
- () 3. รับจ้างทางการเกษตร () 6. อื่นๆ(ระบุ).....

2. อาชีพรอง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ 1. ประกอบการเกษตร	☐ 4. ประกอบธุรกิจการค้า
☐ 2. งานมีเงินเดือนประจำ	☐ 5. รับจ้างทั่วไป
☐ 3. รับจ้างทางการเกษตร	☐ 6. อื่นๆ(ระบุ).....
3. รายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตร.....บาท/ปี
4. รายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร.....บาท/ปี
5. รายจ่ายของครัวเรือน..... บาท/ปี
6. สภาพการเป็นหนี้สิน () 1. ไม่มีหนี้สิน () 2. มีหนี้สิน
7. จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน (อายุตั้งแต่ 13 ปี ขึ้นไป)
8. ขนาดพื้นที่การเกษตร.....ไร่
9. ราคาผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมา () 1. สูง () 2. ปานกลาง () 3. ต่ำ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

มีให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่

5 = ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด 4 = ระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 = ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

2 = ระดับการมีส่วนร่วมน้อย 1 = ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1 การหาแนวทางในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม						
2 การพิจารณาการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม						
3 การตั้งกฎกติกาในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม						
4 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม						
5 การวางแผนและจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม						
6 การคัดเลือกผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม						
7 การกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม						

2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1 การสนับสนุนด้านการเงินในการดำเนินงานกลุ่ม						
2 การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน						
3 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์ สินค้าของกลุ่ม						
3 ผู้ประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินธุรกิจของกลุ่ม						
5 การควบคุมตรวจสอบการดำเนินธุรกิจกลุ่ม						
6 การให้คำแนะนำในเรื่องที่มีความรู้ความ ชำนาญเป็นพิเศษแก่กลุ่ม						

2.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1 การได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มในฐานะสมาชิก						
2 การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น						
3 การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการ ผลิต/การแปรรูปเพิ่มขึ้น						
4 การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่ม รายได้แก่ครอบครัว						
5 การรับผลประโยชน์ที่ทำให้มีความคุ้นเคยสนิท สนมกับเพื่อนสมาชิก						
6 การรับผลประโยชน์ที่ทำให้เป็นที่นับถือของคน ในชุมชนมากขึ้น						

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1 การติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ						
2 การทำงานเพื่อติดตามผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม						
3 การประเมินผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่มในรอบปี						
4 การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม						
5 การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม						

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับระดับปัญหาของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

มีให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่

5 = ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด 4 = ระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 = ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
2 = ระดับการมีส่วนร่วมน้อย 1 = ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน						
1. การประชุมของกลุ่มเพื่อการวางแผนมีไม่บ่อยครั้ง						
2. กลุ่มขาดความรู้ด้านการวางแผน						
3. กลุ่มมีการวางแผนการตลาดไม่ต่อเนื่อง						
4. กิจกรรมของกลุ่มไม่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก						
5. กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์จึงมีสมาชิกบางคนไม่เข้าใจเป็นเหตุให้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม						
6. อื่นๆ (ระบุ).....						
7. คณะกรรมการกลุ่มไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม เช่น ไม่ได้ฝึกฝนให้กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ไม่ให้โอกาสสมาชิกได้ไปรับความรู้จากหน่วยงานของรัฐ						
8. คณะกรรมการไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มฯ						
9. อื่นๆ (ระบุ).....						
10. สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน						
11. สมาชิกไม่ได้เสนอความคิดเห็นในการประชุม						
12. สมาชิกกลุ่มไม่ได้เข้าร่วมการจัดทำแผนการทำกิจกรรม จึงทำให้สมาชิกมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม						

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน						
13. สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการ วางแผน						
14. อื่นๆ (ระบุ).....						
2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน						
1. การประชุมของกลุ่มชี้แจงการดำเนินงานไม่ บ่อยครั้ง						
2. กลุ่มขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมจาก หน่วยงานภาครัฐ						
3. กลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น						
4. กลุ่มขาดวัตถุดิบเป็นบางช่วงเวลา ต้องการหา ความรู้เรื่องอื่นๆ เสริมกิจกรรมของกลุ่มฯ						
5. ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมีเฉพาะช่วง						
6. ผลิตภัณฑ์สินค้าไม่ได้มาตรฐาน						
7. ราคาผลผลิตตกต่ำ						
8. กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับ ไม่แน่นอน						
9. อื่นๆ (ระบุ).....						
10. คณะกรรมการไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้						
11. คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร						
12. คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อ จำหน่ายสินค้า						
13. อื่นๆ (ระบุ).....						
14. สมาชิกกลุ่มมีงานประจำหรืออาชีพหลักจึงไม่มี เวลาทำกิจกรรมของกลุ่ม						
15. สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน						
16. สมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและ บรรจุผลิตภัณฑ์						

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
17. สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์						
18. สมาชิกไม่มีโอกาสศึกษาดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ						
19. สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูก และช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร						
20. อื่นๆ (ระบุ).....						
3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์						
1. การดำเนินธุรกิจของกลุ่มยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า						
2. การกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น						
3. อื่นๆ (ระบุ).....						
4. คณะกรรมการไม่มีความสามารถในการสร้างเงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วม						
5. อื่นๆ (ระบุ).....						
6. สมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง						
7. สมาชิกมีความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือญาติทำให้การตัดสินใจเกิดความลำเอียง						
8. อื่นๆ (ระบุ).....						

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
1. คณะกรรมการไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผล						
2. คณะกรรมการขาดการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ						
3. คณะกรรมการไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล						
4. อื่นๆ (ระบุ).....						
5. สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล						
6. อื่นๆ (ระบุ).....						
7. สมาชิกกลุ่มไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล						
8. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง						
9. อื่นๆ (ระบุ).....						

3.2 ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน

.....

.....

.....

.....

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

.....

.....

.....

.....

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณในความร่วมมือ
นางสาวเสาวภา สวัสดิ์มงคล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเสาวภา สวัสดิมงคล
วัน เดือน ปีเกิด	15 มิถุนายน 2525
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเลย
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ปี 2546 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

